МИРЗАЧЎЛ ҚАҲРАМОНЛАРИГА ОФАРИН!

БУТУН ДУНЕ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ САНОАТ ВА ҚИШЛОҚ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТЛАРИ, ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ САНОАТ ВА ҚИШЛОҚ ОБЛАСТЬ ҲАМДА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

11-йил чиқиши

№ 179 (2897).

11 сентябрь

ЖУМА

1964 йил.

Баҳоси 2 тийин.

Мирзачўлда сизларнинг қўлингиз билан яратилган нарсаларни, меҳнатингиз натижаларини кўрган ҳар бир киши завқланади ва ҳайратда қолади.

Н. С. ХРУЩЧЕВ.

МОСКВА, КРЕМЛЬ. 8 сентябрь. Н. С. ХРУЩЧЕВ, Д. С. Полянский, Е. С. Насриддинова ўртоқлар қўриқ ерларни забт этаётган пахтакорлар орасида. А. Устинов фотоси.

СИЗЛАР ЯНГИ ЕРЛАРНИ ЎЗЛАШТИРИШДА АЖОЙИБ НАМУНА КЎРСАТМОҚДАСИЗ

Мирзачўл ва Қорақум канали зонасидаги пахтачилик илғорлари билан ўртоқ Н. С. ХРУЩЧЕВнинг учрашуви

8 сентябрда Кремлнинг Свердлов номли залида Мирзачўллаги ва Қорақум канали зонасидаги қўриқ ерларни ўзлаштирувчилар тўпланишди. Ўзбекистон, Тожикистон, Туркманистон республакаларида пахта етиштириш билан шуғулланаётган бригадаларнинг бошлиқлари, пахта териш машиналарининг ҳайдовчилари, сувчилар, агрономлар, ирригаторлар, совхозларнинг директорлари бўлиб бу ерда жами 138 киши йиғилди.

Қўриқ ерларни ўзлаштираётган пахтакорлар Кремлга ўз меҳнатларининг самараларини, ўзлаштирилган ерларнинг ноз-неъматларини олиб келишди. Свердлов номли залнинг минбари олдидаги узун столларда бақувват бўлиб ўсган ғўза тупларини кўрдик. Шу ғўза тупларининг ҳар қайсисида 120 тадан кўпроқ кўсак бор. Ғўза тупларининг ёнида катта-катта тарвузлар, қовунлар, бош-бош ширин узумлар, анор, анжирлар турибди. Яқиндагина жазирама офтобда қовжираб ётган дашт ва чўллардаги ерларда мана шундай ноз-неъматлар етиштирилмоқда. Одамларнинг меҳнати ва ҳаётбахш сув Мирзачўлни ва Қорақум канали зонасини боғ-бўстонга айлантирмоқда.

Қўриқ ерлардаги пахтачилик совхозларида пахтадан мўл ҳосил етиштириб, юксак кўрсаткичларга эришганликлари учун Москвага саёҳат қилиш билан мукофотланган энг яхши кишилар Кремлнинг Свердлов номли залида ўртоқ Н. С. Хрушчев билан учрашмоқ учун тўпланишди.

Учрашувга келганлар Никита Сергеевич Хрушчевни қизғин табриклайдилар. Суҳбат бошланиши олдидан Н. С. Хрушчев залда кўргазмага қўйилган ғўза тупларини, шунингдек Мирзачўлда етиштирилган турли хил меваларни кўздан кечиради.

Суҳбат бошланиши билан Ирригация ва совхозлар қурилиши Ўрта Осиё бош бошқармасининг бошлиғи **А. А. Саркисов** қўриқ ерларни ўзлаштириш қандай бораётганлигини гапириб берди.

— Мирзачўлда ва Қорақум канали зонасида, — деди ўртоқ Саркисов, — кейинги тўрт йил ичида 85 минг 500 гектар қўриқ ер ўзлаштирилди. Бу йил шу ерлардан 64 минг гектарига пахта экилди. Бу ерларда 16 та катта совхоз ташкил этилган, шаҳар типидаги обод ишчи посёлкалари қурилмоқда, бетонлаштирилган каналлардан, ёпиқ босимли қувурлар ва новлардан иборат замонавий суғориш системаси барпо қилинмоқда, пишиқ капрон ва полиэтилен шланглардан кенг фойдаланилмоқда.

Ўтган йил янги совхозларда гектар бошига ўрта ҳисобда 14,2 центнер пахта олинди. Ўзбекистон Республикасидаги 6-совхоз 8 минг гектар майдонда гектар бошига 20,7 центнер ҳосил етиштирди. Шу совхозда Искандар Шодиевнинг илғор бригадаси гектар бошига 35,6 центнер ҳосил олди. Қорақум канали зонасида Туркманистон республикасининг «ВЛКСМ 40 йиллиги» совхози минг гектар майдоннинг ҳар гектаридан 18 центнер пахта олди.

Қўриқ ерлардаги совхозлар бу йил пахтадан анча мўл ҳосил етиштирдилар. Улар давлатга ҳар гектардан ўрта ҳисобда 18-20 центнер ёки ўтган йилдагига қараганда 4-6 центнер кўп пахта топширишга ваъда бермоқдалар. Ўзбекистон ССРдаги 6-«Пахтакор» ва 26-совхозлар, Туркманистон ССРдаги 9-совхоз сингари хўжаликлар гектар бошига 20-25 центнер пахта ҳосили етиштирдилар. Бу йил 40 га яқин бригада ва ўнта бўлим ҳар гектар ердан 30 центнер ва ундан ҳам кўпроқ ҳосил етиштирдилар.

Биринчи йиллардаги иш тажрибаси шуни кўрсатиб турибдики, совхозлар қурилаётган вақтнинг ўзидаёқ ерларни ўзлаштириш учун қилинган харажатларнинг пулини давлатга тез қайтариб беришни таъминлайди. 1966—1970 йилларда Мирзачўлда ва Қорақум канали зонасида 700 минг гектар янги суғориладиган ерлар ўзлаштирилиши ва шу ерлардан давлатга 2 миллион 200 минг тонна пахта етказиб берилиши лозим.

Ўртоқ Саркисов айтдики, мўлжаллаб қўйилган программани амалга ошириш кечиктириб бўлмайдиган бир қанча вазифаларни ҳал қилишни талаб этади. Шулар орасида ғўзани парвариш қилиш ва пахтани териб олиш ишларининг ҳаммасини комплекс механизациялаштирмоқ учун зарур машиналар ва механизмлар билан совхозларни таъминлаш сингари вазифалар бор. Пахта подборшчикларини мунтазам равишда кўплаб ишлаб чиқаришни ташкил этиш биринчи галдаги ишдир. Пахта далаларидаги бегона ўтларни йўқотиш учун совхозларни гербицидлар билан таъминлаш жуда муҳим. Суғоришни механизациялаштирмоқ ва сувчиларнинг меҳнат унумдорлигини оширмоқ учун келгуси йилнинг ўзидаёқ минг километр пишиқ эгилувчан полиэтилен ва капрон шланглар ҳамда ёпиқ суғориш шохобчалари ва зовурлар учун 1.500 километр полиэтилен қувурлар етказиб бериш керак бўлади. Келгуси беш йил ичида Мирзачўлда, Қорақумда ва Қарши даштида полиэтилен қувурлар ишлаб чиқарадиган учта завод қуриш зарур. Сувни оқизиб ва ёмғирлатиб экинларни суғорадиган машиналар яратиш ва ишлаб чиқаришни тезлаштириш керак.

Қурилишнинг катта программаси қурилиш индустриясини ва бинокорлик материаллари саноатининг қудратли базасини жуда қисқа муддат ичида вужудга келтиришни талаб қилмоқда. Ўрта ва юқори малакали мутахассислар тайёрламоқ учун техникумлар билан бир қаторда олий ўқув юртларининг Мирзачўлдаги ва Қорақумдаги совхозларда филиалларини ташкил этиш зарур.

6-совхоз директори **С. Усмонов**, «Фарҳод» совхозининг директори **К. Ботиров**, 26-совхоз директори **Э. Холматов**, «Москва» совхозининг директори **Н. Чунгушев** қўриқ ерлардаги совхозларнинг қилаётган ишларини гапириб беришди.

6-совхозда комплекс бригада бошлиғи, пахта териш машинасининг ҳайдовчиси комсомол **Қувондиқ Абдураззоқов** айтган гапларни учрашув қатнашчилари жуда эътибор бериб тингладилар. Қ. Абдураззоқов бундай деди:

— Азиз Никита Сергеевич, бизни суҳбатга таклиф қилганлигингиз учун Сизга катта раҳмат. **(Қарсаклар).**

Совхозимиз ерларни ўзлаштиришга киришган йилдан бошлаб мен механизатор бўлиб ишламоқдаман. Ўтган йили мен оддий механизатор эдим. Мен ишлаётган бригада гектар бошига 29 центнер пахта етиштирди. Мен 183 тонна пахтани машинада териб бердим. Бунинг учун мени «Москвич» автомашинаси билан мукофотлашди. Мен каби бошқа кўп кишилар ҳам қимматли мукофотлар олишди.

Бу йил биз донгдор механизатор Валентин Тюпко методида ишламоқдамиз ва мамлакатга гектар бошига 40 центнердан пахта бериш мажбуриятини олдик. Тўрт кишидан иборат бизнинг бригадамиз 47 гектар ғўзани парвариш қилмоқда.

Шахсан мен ўзим камида 250 тонна пахтани машинада териб бериш ва шу тариқа коммунизм ғалабасига ўз ҳиссамни қўшиш мажбуриятини олдим. **(Қарсаклар).**

Н. С. Хрушчев. Сизнинг бригадангиздаги кишиларнинг ҳаммаси сизга ўхшаш мўйлови чиқмаган кишиларми ёки мўйлови чиққанлар ҳам борми? **(Залда кулги).**

Қ. Абдураззоқов. Ҳаммаси ҳам мўйлови чиқмаган йигитлар.

Н. С. Хрушчев. Баракалла, азаматлар. **(Қарсаклар).**

Хотин-қизларни пахта териш машиналарида ҳайдовчи бўлиб ишлашга чақириб, шу ҳаракатнинг ташаббусчиси бўлган ва мамлакатга танилган Турсуной Охунованинг синглиси механизатор **Инобат Охунова** сўз олади.

— Азиз Никита Сергеевич, — дейди Охунова. — Бизнинг бригадамиз 1962 йилда 146 гектар ерга чигит экиб, унинг ҳар гектаридан 24 центнер пахта етиштирди, ва териб олди. 1963 йилда эса биз гектар бошига 30 центнердан ҳосил етиштирдик ва бу ҳосилнинг 90 процентчасини машиналарда териб олдик. Мен ўзим 1963 йилда 183 тонна пахта териб бердим. Биз 1964 йилда гектар бошига 40 центнер пахта топширамиз. **(Қарсаклар).** Мен ўзим 200 тонна пахтани машинада териб бераман. Эрим ҳам механизатор бўлиб ишламоқда.

Н. С. Хрушчев. Эрингиз шу ердами?

И. Охунова. Ҳа.

Н. С. Хрушчев. Эрингиз бригадирнинг гапига қулоқ соладими?

И. Охунова. Ҳа. **(Залда кулги).** Мен ишда опамга етиб олмоқчиман.

Азиз Никита Сергеевич. Халқимизнинг бахтига умрингиз узоқ бўлсин деган ниятдамиз. **(Қарсаклар).**

«Пахтакор» совхозининг сувчиси **Х. Эрназаров**, 6-совхоздаги бригада бошлиғи **И. Жумаев**, 9-совхознинг бош агрономи **Я. Адалиев**, «Ленинобод» совхозида бригада бошлиғи **Т. Халимова** ва «Тожикистон 40 йиллиги» совхозида бригада бошлиғи **Б. Шамсиев**лар ҳам учрашувда сўзга чиқдилар. Улар ўз ишларидаги тажрибаларни гапириб беришди, пахтадан қандай ҳосил етиштираётганликларини ва ўзларининг келажакка мўлжаллаб қўйган планларини айтиб ўтишди.

Пировардида суҳбат қатнашчилари томонидан қизғин кутиб олинган ўртоқ **Н. С. Хрушчев** сўз олиб бундай деди:

— Биз бу ерда совхозларнинг директорлари, механизаторлар, бригада бошлиқлари, сувчилар айтган гапларни эшитдик. Сўзга чиққан ўртоқлар меҳнатда катта ютуқларга эришганлар.

Мана шунинг ўзи бизда нақадар катта имкониятлар борлигини кўрсатиб турибди. Бутун гап шундаки, шу имкониятлардан фойдалана билиш керак. Айни бир хил ернинг ўзида, айни бир хил машиналар билан ишлаб, баъзилар мўл ҳосил олишмоқда, баъзилар эса шу ҳосилнинг ярмиси, эҳтимолки, ҳатто тўртдан бир қисмини олмоқдалар. Агар биз ҳамма пахтакорларни лоақал ўртача пахтакорлар даражасига кўтара олганимизда эди, етиштираётган пахтамизга яна анча кўп пахта қўшилган бўлур эди. Шунинг учун ҳам биз ҳаммани илғор кишилар даражасига етказиш, фақат пахта етиштириш соҳасидагина эмас, шу билан бирга бошқа қишлоқ хўжалик экинларининг ҳосилини етиштиришда ҳам шундай қилиш вазифасини қўймоқдамиз.

Мирзачўлнинг номини ўзгартиришнинг ҳожати бўлмаса керак. Бу ном шу чўлнинг ўтмишини эслатиб турадиган ном бўлиб қолаверсин. Йиллар ўтар, одамлар ҳам Мирзачўлнинг илгари қанақа ер бўлганлигини унутиб юборишар. Одамлар бу номнинг асли қаердан келиб чиққанлигини луғатдан қидириб, топадиган бўлиб қолишади.

Мирзачўлда Сизларнинг қўлингиз билан яратилган нарсаларни, меҳнатингиз натижаларини кўрган ҳар бир киши завқланади ва ҳайратда қолади.

Пахтачиликни механизациялаш ва химиялаштириш тўғрисида сизлар бу ерда кўтарган масалалар диққат-эътиборга сазовор масалалардир. Магистрал ва сув тарқатувчи каналларни механизация усулида қуриш учун керакли техникани ҳозир кўриб чиқиш керак. Ҳозир Лужникидаги Халқаро виставкада кўргазмага қўйилган техника билан танишиб чиқсаларингиз яхши бўлур эди, кейин мана шундай машиналарни заказ қилишингиз мумкин бўлиб қолади. Бундай машиналар ирригация қурилишини арзонлаштиришимизга ҳам, бу қурилишни жадаллаштиришимизга ҳам имконият беради.

Бор каналларни тозалаш учун ҳам машиналар яратиб бериш керак, албатта. Бу масалаларни кўтариб чиққан ўртоқларнинг фикрига қўшиламан. Ирригация каналларини бетонлаш керак. Бу эса сувнинг нобуд бўлишини жуда кам даражага келтириш ҳамда ерларни зах ва шўр босиб кетишдан сақлаш имкониятини беради. Қорақум каналини ҳам бетонлаштириш нақадар мақсадга мувофиқ бўлиши масаласини кўриб чиқиш керак. Бунинг учун қўшимча харажатлар қилиш керак бўлади, албатта, лекин бу харажатларнинг ўрни қопланиб кетади.

Ирригация учун капрон ва полиэтилен шланглар ишлаб чиқариш масаласи диққат-эътиборга сазовордир. Бизга шунақа шланглардан қанча керак бўлишини, бизда қандай имкониятлар борлигини ва шланглар ишлаб чиқаришни зарур миқдорда кўпайтириш учун қандай чоралар кўриш кераклигини ҳозир Госплан ҳисоблаб чиқиши лозим.

Пахтакор совхозлар учун ва биринчи галда қўриқ ерлардаги совхозлар учун гербицидлар етказиб бериш масаласи тўғри қўйилди. Бу масалани ҳозир кўриб чиқиш, бизда қандай гербицидлар борлигини, шу гербицидлар қанча ишлаб чиқарилаётганлигини ҳамда пахтачиликнинг гербицидларга бўлган эҳтиёжини тўла қондирмоқ учун нималар қилиш кераклигини аниқлаб олиш керак. Ҳозир бу соҳада ҳаммадан кўп меҳнат сарфланаётганлигини ҳисобга олиш керак. Пахтачиликда қўл меҳнатини камайтирмоқ учун хўжаликларни химиявий воситалар билан таъминлаш лозим.

Пахта подборшчикларини ишлаб чиқариш масалаларини ҳам ижобий ҳал қилиш керак. Бу масалада Госпланнинг бир оз камчилиги бор. Госплан аппаратида пахтачилик эҳтиёжларини яхши билмайдиган, шу подборшчиклар қиладиган ишни бажарувчи кишиларнинг қўл меҳнати ни малигини тасаввур қилмайдиган кишилар ўтирганга ўхшайди.

Бу масалага доир махсус ҳукумат қарорини тайёрлаш кераклиги очиқ кўриниб турибди.

Бу суҳбатда айтиб ўтилган бошқа таклифларни ҳам диққат билан ўрганиб чиқиш керак.

Кадрлар масаласи, одамларни танлаш, уларни ўқитиш масаласи алоҳида эътибор беришга арзийдиган масала. Ёшларни кўтаришдан қўрқмаслик керак. Қаранг, бизда нақадар ажойиб ёшлар бор! Бугун бу ерда ёш бригадир сўзга чиқиб, яхши гапларни айтди, ҳозир у соқоли бўлмаса ҳам соқол чимтиб ўтирибди. **(Залда жонланиш).** Хижолат тортмай қўяқолинг, соқолингиз ҳам ўсиб қолади! Ёшлик — одамнинг олтин даври. Бизнинг ёшларимиз яхши кишилар бўлиб ўсган, улар яхши тарбия олишган, ўқимишли кишилар, шу сабабли уларни кўтаришдан қўрқмаслик керак. Бизнинг ёшларимиз кексаларимизнинг, боболаримиз, оталаримизнинг муносиб ўринбосарлари, кексалар эса ёшларни ўргатишлари, ёшлар ҳам кексалардан ўрганишлари лозим, ана шунда ишимиз яхши бораверади.

Сизлар бу ерда кўрсатган меҳнат самараларини рассомлар чизиб тасвирласа арзийди, деса бўлади, инсон меҳнатининг фахри ва қувончини катта суратларда акс эттириш керак.

Пахта хусусида менга гапирганларида ҳамиша мен олимлар пахтанинг янги, серҳосил навларини етиштириш тажрибаларини кўпроқ ўтказсалар, бу экинни парвариш қилиш масалалари билан кўпроқ шуғуллансалар яхши бўлмасмикан, деб ўйлайман.

Ўртоқлар! Сизлар бу йил яхши меҳнат қилдингиз. Мен бу гапларни сизларга аванс тариқасида айтаётирман, чунки йил ҳали тугагани йўқ. Бу йил Ўзбекистон мамлакатга 35 миллион пуд ғалла берди, яна бир неча миллион пуд шоли ва маккажўхори бермоқчи бўлиб турибди. Бу жуда яхши гап! Ўрта Осиёнинг бошқа республикалари ҳам яхши меҳнат қилишди.

Сизларнинг Москвага келишингиз яхши, намунали меҳнатингиз учун бамисоли бир мукофот дейишди. Шу сабабли биз хурсанд бўлиб сизларни бу ерда табрикламоқдамиз ва қутламоқдамиз. Сизлар бунга ҳақлисиз ва Москвага саёҳат қилишдек муносиб мукофот билан тақдирландингиз. **(Қарсаклар).**

Сиз, азиз ўртоқларнинг юртингизга қайтиб бориб далалардаги ишларга бош бўлишингизни ва қишлоқ хўжалик ишларини муваффақиятли туғаллашингизни истаймиз.

Шу билан, ўртоқлар, суҳбатимизни тамомлашга ва сизларга меҳнатда яна бир марта янги муваффақиятлар ва шахсий ҳаётингизда бахт-саодат тилашга ижозат бергайсиз. **(Гулдурос қарсаклар, ҳамма ўрнидан туради).**

Қўриқ ерлардан келган илғор пахтакорларнинг ўртоқ Н. С. Хрушчев билан учрашувида Д. С. Полянский, В. И. Поляков, Е. С. Насриддинова, Е. Е. Алексеевский, А. А. Ежевский ўртоқлар ҳозир бўлдилар.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг Раиси ўртоқ Н. С. Хрушчев Москва Кремлининг Свердлов залида Мирзачўл ва Қорақум канали зонасидаги пахтачилик илғорлари билан учрашди. Суратда: Н. С. Хрушчев учрашувда нутқ сўзламоқда. А. Устинов фотоси.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

ЎРТОҚ Н. Г. ЗАГЛАДАНИ МЕҲНАТ ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ОРДЕНИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Қишлоқ хўжалик экинларидан мўл ҳосил етиштириш соҳасидаги кўп йиллик иши, фан ва илғор тажриба ютуқларини колхоз-совхоз ишлаб чиқаришига актив жорий қилаётганлиги учун ҳамда етмиш ёшга кирганлиги муносабати билан Житомир область Черняховский колхоз-совхоз ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Первое мая» колхозининг звено бошлиғи ўртоқ Надежда Григорьевна ЗАГЛАДА МЕҲНАТ ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ордени билан мукофотлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси
А. МИКОЯН.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1964 йил 9 сентябрь.

Житомир области Черняховский районидаги „Первое мая“ колхози Надежда Григорьевна ЗАГЛАДАга

Қадрдон Надежда Григорьевна! Сизни шонли етмиш ёшингиз билан чин кўнгилдан табриклайман. Совет халқи халқ бахт-саодати учун меҳнат қилишда ажойиб намуна кўрсатаётганлигингиз учун Сизни севади ва Сиз билан фахрланади. Коммунизм йўлида меҳнат қилиш — буюк ишдир. Ҳар бир совет кишиси қанча яхшироқ ва самаралироқ меҳнат қила берса, маҳсулотларни қанча кўп етиштира берса, биз нурли коммунистик жамиятни шунча тез қуриб оламиз.

Етмиш ёшга тўлган кунингизни бирга нишонлайлик, деб ҳузурингизга боришга таклиф қилганингиз учун Сиздан миннатдорман. Афсуски, иш билан бандлигим сабабли бора олмайман. Лекин шу куни биз бутун юрагимиз ва қалбимиз билан Сизга ҳамдам бўламиз, қадрдон Надежда Григорьевна.

Сизни ҳукуматнинг олий мукофоти — Меҳнат Қизил Байроқ ордени билан табриклайман.

Сизга тани сиҳатлик, меҳнатда ютуқлар ва турмушда бахт-саодат тилайман.

Н. ХРУШЧЕВ.

1964 йил 9 сентябрь.

Н. С. ХРУШЧЕВ ҲИНДИСТОН ҲАРБИЙ ДЕЛЕГАЦИЯСИНИ ҚАБУЛ ҚИЛДИ

МОСКВА, 9 сентябрь. (ТАСС). СССР Министрлар Советининг Раиси Н. С. Хрушчев бугун Кремлда Ҳиндистон мудофаа министри Я. Б. Чаван бошчилигидаги Ҳиндистон ҳарбий делегациясини қабул қилди.

Суҳбатда СССР мудофаа министри, Совет Иттифоқи маршали Р. Я. Малиновский, шунингдек Ҳиндистоннинг Совет Иттифоқидаги элчиси Трилоки Н. Кауль ҳозир бўлдилар,

БИРЛАШГАН АРАБ РЕСПУБЛИКАСИНИНГ БОШ МИНИСТРИ АЛИ САБРИЙНИНГ СОВЕТ ИТТИФОҚИГА ҚИЛАДИГАН САФАРИГА ДОИР

СССР Министрлар Советининг Раиси Н. С. Хрушчев дўстлик визити билан Бирлашган Араб Республикасида бўлган вақтида Бирлашган Араб Республикасининг Бош министри Али Сабрийни Совет Иттифоқига келишга Совет Иттифоқи ҳукумати номидан таклиф қилган эди. Али Сабрий бу таклифни миннатдорчилик билан қабул қилди.

Бирлашган Араб Республикасининг Бош министри Али Сабрий Совет Иттифоқига шу йил 15 сентябрда келади.

„ЗАНГОРИ КЕМАЛАР“ГА КЕНГ ЙЎЛ!

МАШИНАЛАРНИНГ УНУМЛИ ИШЛАШИНИ ТАЪМИНЛАЙМИЗ

БЎКА ВА ЎРТАЧИРЧИҚЛИК МЕХАНИК-ҲАЙДОВЧИЛАРИНИНГ МАЖБУРИЯТЛАРИ

Партия XXII съезди, КПСС Марказий Комитети декабрь ва февраль Пленумлари қарорларини изчиллик билан бажариш учун курашаётган Бўка ишлаб чиқариш бошқармаси меҳнаткашлари қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини кўпайтириш йўлида астойдил ғайрат қилишяпти. Бошқарма пахтакорлари серқуёш республикамизнинг шонли 40 йиллиги тўйини муносиб совғалар билан нишонлашга аҳд қилиб ўз зиммаларига юксак оширилган мажбурият олдилар. Бўкаликлар бу йил яна ҳам баракали меҳнат қилиб давлат омборларига 70 минг тонна «оқ олтин» тўкишга қатъий бел боғладилар.

Пахтакорлар йиғим-теримни ҳар тарафлама уюшқоқлик билан ташкил қилиш — олинган мажбуриятни шараф билан бажаришда муҳим омиллардан бири деб ҳисоблайдилар. Шу сабабли бу сиёсий кампанияни намунали уюштиришга аҳд қилдик. Айниқса ҳосилни уюшқоқлик билан тез териб олишга тайёргарликни кучайтирмоқдамиз. Колхоз ва совхоз механизаторлари йиғим-теримга муносиб ҳисса қўшиб, меҳнатда янгидан-янги ғалабаларни қўлга киритишга аҳди-паймон қилганмиз. Биз механик-ҳайдовчилар ҳосилнинг 60 процентини ёки 35 минг тонна пахтани «зангори кема»лар ёрдами билан териб беришга сўз бердик.

Бошқармадаги колхоз ва совхозларда машина билан қуйидаги миқдорда пахта териш мажбурияти олинди.

Хўжаликларнинг номи	Машина билан териладиган пахта (тонна ҳисобида)	Умумий планга нисбатан (процент ҳисобида)
Калинин номли колхоз	1350	62
«Гулистон» колхози	1205	60
Тельман номли колхоз	1350	75
Охунбобоев номли колхоз	1750	64
Свердлов номли колхоз	1800	67
«Партия XX съезди» колхози	900	48
«Ленинобод» колхози	600	53
«Ленинизм» колхози	1000	45
«Партия XIX съезди» колхози	1000	45
«Ҳамза» номли колхоз	1920	50
«Ленин йўли» колхози	1400	45
К. Маркс номли колхоз	750	58
Тимирязев номли колхоз	1200	57
«Октябрь 40 йиллиги» колхози	1200	67
«Коммунизм» колхози	700	61
Жамбул номли колхоз	750	54
Мичурин номли колхоз	1700	62
Ильич номли колхоз	1850	51
1-«Пискент» совхози	5000	68
2-«Пискент» совхози	2850	55
«Бўка» совхози	3500	68
«Кўкорол» совхози	1200	80

Агрономлар, звено бошлиқлари, бригадирлар ва механик-ҳайдовчиларнинг иштирокида бошқарма хўжаликларида пахтаси машиналар билан териладиган майдонлар такрор равишда текшириб чиқилди. Машина теримига 22 минг гектар пахтазор ажратилди. Ҳар бир участкада тахтачалар ўрнатилиб, уларга экин майдони, ҳосил етиштириш плани, мажбурияти, шунингдек звено бошлиғининг фамилияси ёзиб қўйилди.

Пахтани машина билан териш бошлангунга қадар экин майдонлари бегона ўтлардан бутунлай тозаланиб қўйилади. Пахта йиғим-терими даврида 700 та «зангори кема» ишлайди. Ҳосил қоп-қанорсиз ташиб олинади. Бу ишда 725 та прицеп хизмат қилади. 204 та кўрак чувиш машинаси, кўпгина кўрак юлиш машинаси, шунингдек пахтани юклашда ва туширишда талайгина механизмлар ишлайди.

Пахтани машина билан теришга катта эътибор бераётган хўжаликларни рағбатлантириш юзасидан зарур тадбирлар кўрилмоқда. Пахтани машинада теришда юксак кўрсаткичларга эришаётган колхозлар учун битта, совхозлар учун битта кўчма Қизил байроқ таъсис этилди. Ҳар беш кунда қилинган иш якунланиб турилади. Механик-ҳайдовчилар ўртасида социалистик мусобақани кенг қизитамиз. Ҳар бир хўжаликда илғор, энг яхши механик-ҳайдовчилар учун кўчма вимпеллар таъсис этилади. Меҳнатда юксак кўрсаткичларга эришган механик-ҳайдовчилар қимматбаҳо буюмлар билан рағбатлантирилади.

* * *

Куз кирди. Далаларимизда пахталар очила бошлади. Яқин кунлар ичида «оқ олтин»ни машиналарда териб олиш ёппасига бошланиб кетади. Биз бу йил ҳар қачонгидан ҳам теримнинг уюшқоқлик билан ташкил қилинишига тўла ишонамиз.

Биз Ўртачирчиқликлар машина теримига борган с а р и кўпроқ эътибор берилаётганлигидан хурсандмиз. Ўртоқ Н. С. Хрушчев ҳам пахтани машина билан териб олиш ғоят катта аҳамиятга эга эканлигини алоҳида қайд қилиб ўтди. Ҳаётнинг ўзи буни кўрсатиб турибди. Колхоз ва совхозларда комплекс механизациялашган звеноларнинг ташкил этилиши машиналардан деҳқончиликда яна ҳам кўпроқ фойдаланиш учун кенг йўл очиб берди. Эндиликда механизаторлар ернинг ҳақиқий хўжайинлари бўлиб қолишди. Ишнинг ғалабаси кўп жиҳатдан уларга боғлиқ. Ер ҳайдашдан тортиб пахтани териб олишгача — ҳамма ишни механизаторлар бажаришяпти. Бизнинг бошқармамиз хўжаликларида 410 та комплекс механизациялашган звенолар ишлаб турибди. Механизаторлар фидокорона меҳнат қилиб ҳар гектар ердан 25-35 центнердан арзон «оқ олтин» етиштириш учун курашмоқдалар.

Ҳосилнинг кўп қисмини машиналар ёрдами билан териб оламиз. Бизда пахтани машина билан теришга ихлос қўйган илғор механизаторлар анчагина бор. Уларнинг ҳар бири 80-120 тоннадан «оқ олтин» териб бериш мажбуриятини олганлар. Бу йил бошқармамиз колхоз ва совхозларида 610 механик-ҳайдовчи ишлайди.

Бошқармамиз пахтакорлари республикамизнинг шонли 40 йиллик тўйини давлатга 51 минг тонна пахта сотиш билан нишонлашга қарор қилдилар.

Биз бу ҳосилнинг 30 минг тоннасини машиналар ёрдами билан териб оламиз. Жумладан:

Охунбобоев номли колхозда 1700 тонна
Калинин номли колхозда 1400 тонна
Карл Маркс номли колхозда 1700 тонна
Терешкова номли колхозда 1000 тонна
Энгельс номли колхозда 1800 тонна
«Партия XXII съезди» колхозида 1300 тонна
Куйбишев номли колхозда 1850 тонна
«Ленин йўли» колхозида 2800 тонна
«Коммунизм» колхозида 1400 тонна
«Северний маяк» колхозида 3000 тонна
«Полярная звезда» колхозида 2750 тонна
Свердлов номли колхозда 1650 тонна
«Ғалла қудуқ» совхозида 50 тонна
Киров номли совхозда 4200 тонна
«Тошкент наслчилик» совхозида 100 тонна
«Узхоз» хўжалигида 1900 тонна
Ленин номли колхозда 1400 тонна.

Биз 610 та пахта териш машинасининг тўхтовсиз ишлашига эришамиз. Ҳар бир терим агрегати мавсумда 70-120 тоннадан «оқ олтин» териб беради.

Пахта териш машиналарининг ҳамма ерда икки сменада ва юқори кўрсаткич билан ишлашига ҳаракат қиламиз. Машина билан терилган пахтанинг ҳаммаси даланинг ўзиданоқ қоп-қанорсиз тайёрлов пунктларига жўнатилади. Унда прицеплардан самарали фойдаланамиз.

Ҳозир бошқармамиздаги 900 механик-ҳайдовчи теримга шай бўлиб турибди. Дефолиацияни барвақт ўтказамиз. Қисқа вақт ичида машина билан териладиган майдонларнинг ҳаммасини тахт қилиб қўямиз. Кўприк ва йўлларни ремонт қилишни яқин кунлар ичида тамомлаймиз.

Биз республикамизнинг 40 йиллик тўйи — 20 октябрга қадар машина терими планини, Улуғ Октябрь байрами кунигача эса ўз зиммамизга олган социалистик мажбуриятимизни бажаришга қарор қилдик.

ИККИ МУҲИМ МАСАЛА СЕССИЯ МУҲОКАМАСИДА

Олдин хабар қилинганидек, яқинда Тошкент қишлоқ область Советининг IX чақириқ VI сессияси бўлиб ўтди. Сессияда икки муҳим масала — «Ўзбекистон ССР колхоз ва совхозларида ердан тўғри фойдаланиш ва алмашлаб экишни жорий қилиш тўғрисидаги Қонун»нинг Тошкент областида бажарилиши» ҳақидаги, шунингдек «Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XIII Пленуми қарорида белгиланган вазифалар асосида 1964 йилги пахта ҳосили йиғим-терими даврида область аҳолисига маданий-маиший хизмат кўрсатишни янада яхшилаш» масалалари муҳокама қилинди.

Биринчи масала юзасидан Тошкент қишлоқ область ижроия комитети раисининг биринчи ўринбосари ўртоқ **И. А. Ли** доклад қилди.

Ўзбекистон ССР колхоз ва совхозларида ердан тўғри фойдаланиш ва алмашлаб экишни ўзлаштириш тўғрисидаги қонунда шу нарса алоҳида уқтириб ўтиладики, дейди докладчи, барча колхоз ва совхозлар тупроқ унумдорлигини мунтазам равишда оширишлари, янги ерларни о б о р о т г а киритиш, пахта етиштиришни ва унинг ҳосилдорлигини ошириш қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари ва чорвачилик маҳсулотларини тобора кўпайтиришда асосий омиллардан эканлиги қайд қилиб ўтилган.

Областимиздаги хўжаликлар ана шу Қонунни амалга ошириш учун курашиб, кейинги йилларда экин майдонларининг структурасини яхшилаш, суғориладиган ерлардан фойдаланиш соҳасида бир мунча амалий тадбирларни қўллаб яхши натижаларга эришдилар. 1959 йилдан 1963 йилгача областдаги 120 колхознинг 84 тасида, 26 та совхознинг 16 тасида алмашлаб экиш лойиҳалари ишлаб чиқилди. Ана шу давр ичида областда суғориладиган экин майдонларига янги ерларни ўзлаштириб қўшиш ҳисобига 29.9 минг гектар, шу жумладан колхозларда 17,9 минг гектар, совхозларда 12 минг гектар ер оборотга киритилди.

Ерларни ўзлаштириш ва ҳосилдорликни ошириш мақсадида хўжаликларимизда қишлоқ хўжалиги ҳамда чорвачилик маҳсулотлари етиштириш йил сайин кўпайиб бормоқда. Бу соҳада қатор хўжаликлар намуна кўрсатаётирлар. Юқори Чирчиқ ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Политотдел» колхози бунга яққол мисол бўла олади. Бу колхозда ҳар йили гектаридан 45—46 центнердан пахта, 228,5 центнердан каноп пояси, 1251—1900 центнердан маккажўхори кўкпояси ва кўплаб маккажўхори дони олинмоқда. Хўжаликда ҳар гектар суғориладиган ер ҳисобига ўрта ҳисобда 1884 сўмлик маҳсулот етиштирилаётир.

Бундай хўжаликлар қаторига ихтисослашган «Чиноз» совхози, Янгийўл бошқармасидаги «Ленинизм» колхози, Оққўрғондаги Димитров номли колхоз, Калинин бошқармасидаги «Қизил Ўзбекистон», Ўрта Чирчиқдаги «Полярная звезда» колхозлари ва яна бир қанча илғор хўжаликларни киритиш мумкин.

Шу нарсани алоҳида қайд қилиб ўтиш керакки, бундай илғор хўжаликлар билан бир қаторда областимизда ерларни ўзлаштириш ва ҳосилдорликни оширишда ҳали яхши натижага эришмаётган хўжаликлар ҳам бор. Масалан, кейинги вақтда «Чаноқ» совхозида 147 гектар янги ер ўзлаштирилган бўлса, 110 гектар унумдор ер қишлоқ хўжалик оборотидан чиқариб юборилган. Бундай ҳолни Ўрта Чирчиқ бошқармасидаги Калинин номли колхозда ҳам кўриш мумкин.

Областимиздаги бир қанча хўжаликлар алмашлаб экишга ҳали ҳам етарли эътибор бермаётирлар. Бекобод бошқармасидаги Навоий номли колхозда барча экин майдонининг атиги 6,5 процентида беда ўстирилмоқда. Бунинг устига бу хўжалик бедадан жуда кам ҳосил олаётир.

Ҳозирги кундаги асосий вазифа, барча колхоз ва совхозларда алмашлаб экишни жорий қилишдир. Ерларнинг структурасини яхшилаш орқали унумдорликни ошириш учун курашишимиз зарур.

Доклад юзасидан музокаралар бўлди. Биринчи бўлиб Бўка ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Гулистон» колхозининг раиси ўртоқ **И. Ҳайдаровга** сўз берилди.

Колхозимизда янги ерларни ўзлаштириб ва у ерлардан мўл ҳосил олиб хўжалигимиз даромадини йилдан-йилга кўпайтирмоқдамиз. Ҳозирги пайтда ер майдонимиз 3864 гектарга етди. Биз бу ерларнинг 1946 гектарига экин экмоқдамиз. Биз бу майдонларнинг ҳосилдорлигини йил сайин ошириш учун курашмоқдамиз.

Колхозимиз ерлари Оҳангарон дарёсининг соҳилларига жойлашган. Демак кўп майдонларимиз қумлоқ ва тошлоқ ерлардан иборат. Биз ўтган йилларда шундай тошлоқ ва қумлоқ ерлардан 60 гектарини ўзлаштириб чигит экдик. Бу ерлардан 90 тоннага яқин пахта йиғиб олдик. Бу хўжалигимизга 32 минг сўм даромад келтирди.

Қишлоқ хўжалигида интенсивлаш асосий роль ўйнамоқда. Биз экин майдонларидан йил сайин ва муттасил мўл ҳосил етиштирмоқдамиз. Натижада даромадимиз тобора ошиб бормоқда. Шу сабабли ўтган йили колхозчиларнинг ҳар бир меҳнат кунига 4 сўм 65 тийиндан пул тақсимланди.

Пахтакорларимиз Ўзбекистон ССР ва Ўзкомпартиянинг 40 йиллик юбилейига муносиб совға тайёрлаш учун йил бўйи фидокорона меҳнат қилдилар. Биз 2 минг 400 тонна пахта сотиш ва бу ҳосилнинг 1205 тоннасини машиналарда териб олишни планлаштирдик. Бу бизнинг республика юбилейига совғамиз бўлади.

Сессияда сўзга чиққан Оққўрғондаги «Ленинобод» колхозининг бригада бошлиғи ўртоқ **Назарова** ўзининг йигирма йиллик иш фаолияти даврида қишлоқ хўжалигини ривожлантиришда қандай ишлар қилаётганлиги тўғрисида гапириб берди.

— Ҳозирги пайтда — деди у, барча ишни машиналар ҳал қиладди. Биз бу йил пахтамизнинг 80 процентини машиналарда териб олмоқчимиз. Шу йўл билан давлатга гектаридан 35 центнердан ҳосил етиштириб бериш тўғрисидаги мажбуриятимизни Ўзбекистон ССР ва Ўзкомпартиянинг 40 йиллик тўйи кунигача шараф билан бажарамиз.

Сессияда Бекобод ишлаб чиқариш бошқармаси бошлиғининг ўринбосари **Гусаров**, Юқори Чирчиқ ишлаб чиқариш бошқармаси бошлиғининг ўринбосари **Луценко** ўртоқлар ҳам гапирдилар.

Депутатлар иккинчи масалани муҳокама қилишга ўтадилар. Бу масала юзасидан Тошкент қишлоқ область ижроия комитетининг раиси ўртоқ **Э. Т. Шайхов** доклад қилди.

Ўртоқ Шайхов ўз докладида жумладан бундай деди:

— Яқинда бўлиб ўтган Ўзкомпартия Марказий Комитетининг XIII ва XIV пленумлари қишлоқ хўжалигида ишлаб чиқаришни интенсивлаш, пахта йиғим-теримини муваффақиятли ўтказиш ва халқ бахт-саодати тўғрисида ғамхўрлик қилиш партия фаолиятининг олий қонуни, «Ҳамма нарса инсон учун, инсон бахт-саодати учун» деган шиор остида ўтди.

Биз ана шу қарорларни турмушга тўла тадбиқ қилиш учун курашамиз. Областимизда маданий-маиший қурилиш, уй-жой қурилиши ва интернат ҳамда медицина бинолари қуришда анчагина ишлар қилинди. Меҳнаткашларимиз фидокорона ишлаш билан бирга яхши дам олмоқдалар ва бадавлат ҳаёт кечирмоқдалар.

Областимиз қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари 1964 юбилей йилида катта ютуқларни қўлга киритдилар. Областда давлатга пилла сотиш, ғалла сотиш планлари муваффақиятли бажарилди. Гўшт, сут, тухум тайёрлаш ишлари ҳам бир мунча яхши бормоқда. Эндиликда олдимизда энг масъулиятли вазифа турибди. Бу вазифа етиштирилган пахта ҳосилини ўз вақтида йиғиб-териб олиш давлатга топшириш учун уюшқоқлик билан ишлашдан иборатдир. Бу йил областимиз пахтакорлари давлатга 315 минг тонна пахта сотадилар. Бу ҳосилнинг ярмига яқини зангори кемалар ёрдамида териладди.

Ўртоқ Э. Т. Шайхов етиштирилган мўл пахта ҳосилини йиғиб-териб олиш даврида дала меҳнаткашларига маданий-маиший хизмат кўрсатиш бугунги кундаги энг муҳим вазифалардан бири эканлигини алоҳида қайд қилиб ўтади. Шу билан бирга у аҳолига маданий-маиший хизмат кўрсатувчи ташкилотларнинг ибрат бўларли ишлари борлиги, лекин бу соҳада ҳали бирмунча камчиликлар содир бўлаётганлигини кўрсатади.

Докладчи йиғим-терим даврида колхоз ва совхозларда болалар боғчалари ҳамда яслиларининг мунтазам ишлаб туриши, колхозчи ва совхоз ишчилари ҳамда механизаторларга зарур бўлган маданий-маиший хизматларни ўз вақтида кўрсатиш — энг муҳим ишлардан бири эканлигини уқтиради. Область матлубот жамияти, «Узсельхозтехника»нинг о б л а с т ь бирлашмаси раҳбарлари йиғим-терим даврида колхозчи ва совхоз ишчилари учун зарур бўлган ҳамма буюмларни ўз вақтида етказиб беришга ва уларнинг талаб ҳамда эҳтиёжларини қондиришга мажбурдирлар.

— Савдо ташкилотларининг раҳбарлари, — дейди ўртоқ Э. Т. Шайхов, — молларни районлар марказидаги универмаг, хозмаг ёки катта посёлкалардаги магазинларга тўлдириб ташлайдилар-у, аммо ана шундай товарларни далада ишлаётган одамларга, ишнинг тепасига етказиб беришга етарли эътибор бермайдилар. Бу соҳада кўчма дўконлар, дала шийпонларида сотувчисиз дўконлар ташкил қилиш ҳар жиҳатдан муҳимдир.

Йиғим-терим даврида медицина ходимларининг иши айниқса муҳим бўлади. Барча медицина ходимлари далаларда бўлиб, пахтакор ва механизаторларнинг саломатлигидан доим хабардор бўлиб туришлари зарур.

Биз колхозчиларни, совхоз ишчиларини газета ва журналлар билан таъминлашга, уларга кино кўрсатишни яхшилашга алоҳида эътибор беришимиз керак, — дейди ўртоқ Э. Т. Шайхов. Колхозчилар ишдан кейинги вақтларда ва дам олиш соатларида кино кўриш имкониятига эга бўлсинлар.

Йиғим-терим даврида қишлоқ Совети ва унинг доимий комиссиялари айниқса фаол ҳаракат қилишлари ва муҳим иш бўлган йиғим-теримни ўз вақтида муваффақиятли ўтказишга муносиб ҳиссаларини қўшишлари керак. Матбуотда эълон қилинган ва Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми маъқуллаган Ўрта Чирчиқ бошқармасидаги Орджоникидзе қишлоқ Советининг иш тажрибаси йиғим-терим даврида барча қишлоқ Советларига намуна қилиб кўрсатилса арзийди.

Биз олдимизга қўйилган вазифаларни муваффақиятли бажариш учун курашиб, мамлакатга 315 минг тонна «оқ олтин»ни биринчи сортларга топширамиз, олинган социалистик мажбуриятимизни шараф билан бажарамиз.

Доклад юзасидан бўлган музокараларда биринчи бўлиб область матлубот жамиятининг раиси ўртоқ **Расулевга** сўз берилади.

Матлуботчиларимиз, — дейди у, — қишлоқ аҳолисига маданий-маиший хизмат кўрсатишни яхшилаш учун курашмоқдалар. Шу йилнинг ўзидагина қишлоқ аҳолисига мингларча телевизор, радиоприёмник, тикув машинаси, холодильник, кир ювадиган машиналар сотилди. Қишлоқларда ва район марказларида янгидан 16 та магазин очилди.

Савдо ходимлари йиғим-терим кунларида дала меҳнаткашларига намунали хизмат кўрсатиш учун барча тадбирларни амалга оширадилар. Дала шийпонларида сотувчисиз дўконлар ташкил қиламиз. 200 га яқин машина ва араваларда кўчма дўконлар ишлаб туради. Болалар боғчаларини ва яслиларини янги ҳамда қулай мебеллар, зарур бўлган жиҳозлар билан таъминлашга алоҳида эътибор берамиз.

Сўз Янгийўл район ижроия комитетининг раиси ўртоқ **Усмоновга** берилади.

— Районимизда етиштирилган мўл ҳосилни тезроқ йиғиштириб олиш учун барча тадбирлар амалга оширилмоқда. 124 киши «Коммунистик меҳнат зарбдори» деган номни олиш учун курашмоқда. Савдо ходимларидан 49 кишига шундай унвонлар берилди. Биз йиғим-терим даврида 60 та бригадада сотувчисиз дўкончалар ташкил қиламиз. 45 та машина ва аравада колхозчиларга зарур бўлган маҳсулотлар етказиб турилади. Барча дала шийпонларида иссиқ овқат қилиб бериш йўлга қўйилади.

Шундан кейин 1-«Далварзин» совхози ишчилар комитетининг раиси **Расулев**, Ўрта Чирчиқ районидаги «Коммунизм» колхозининг звено бошлиғи **Ашуров**, область халқ маорифи бўлимининг мудири **Парсаев**, Янгийўл районидаги Свердлов номли колхознинг бригада бошлиғи **Эргашева** ўртоқлар сўзладилар.

Сессияда Тошкент қишлоқ область партия комитетининг биринчи секретари ўртоқ **М. А. Абдураззоқов** нутқ сўзлади.

Сессия муҳокама қилинган масалалар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилди.

Троицкий посёлкаси йил сайин обод бўлмоқда. Бу ерда кўп қаватли бинолар, маданий-маиший корхоналар, маданият ва истироҳат парклари барпо этилди. Посёлканинг ҳозирги қиёфаси бир шаҳарчани эслатади. Суратда: посёлканинг умумий кўриниши.

К. Муҳамедов фотоси.

I ИНТЕРНАЦИОНАЛНИНГ ЮЗ ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

КОММУНИЗМ—ҲОЗИРГИ ЗАМОННИНГ ЭНГ БУЮК КУЧИ

Муҳим тарихий сана яқинлашмоқда: 1964 йил 28 сентябрда пролетариатнинг биринчи оммавий халқаро коммунистик ташкилоти — I Интернационал (Халқаро Ишчилар Уюшмаси) нинг дунёга келганига юз йил тўлади. Бу ташкилотни илмий коммунизмнинг асосчилари, пролетариатнинг улуғ доҳийлари ва устозлари К. Маркс ва Ф. Энгельс тузган эдилар.

I Интернационалнинг тузилиши халқаро ишчилар синфи тарихида ғоят муҳим босқич бўлди. Интернационал пролетариатнинг социализм учун халқаро курашига асос солди, пролетар партияларининг шаклланиши учун замин ҳозирлади, тўхтовсиз ривожланиб, ҳозирда жаҳоншумул тарихий ғалабаларга эришган халқаро коммунистик ҳаракатни бошлаб берди. Партиямиз ва Совет давлатининг асосчиси В. И. Ленин I Интернационал революцион курашининг тарихий тажрибасига ҳамиша мурожаат қилиб келди. Бизнинг партиямиз, ҳозирги замон жаҳон коммунистик ҳаракати шонли Халқаро Ишчилар Уюшмасининг ворисларидирлар.

I Интернационалнинг юз йиллик юбилейи — бу тинчлик, социал прогресс, коммунизм учун курашда бутун инсоният авангардида бораётган халқаро ишчилар ва коммунистик ҳаракатнинг байрамидир.

Лондон, 1864 йил, 28 сентябрь. Шу куни Сент-Мартинс-холледа ишчиларнинг катта халқаро йиғилиши бўлиб ўтади. Йиғилиш Халқаро Ишчилар Уюшмаси — I Интернационални тузиш тўғрисида қарор қабул қилади.

I Интернационал ишчилар синфи ташкилотига бўлган эҳтиёж тақозоси сифатида тузилди. Капиталнинг халқаро кучига ишчилар синфи ўз бирлиги кучини қарама-қарши қилиб қўйиши керак эди. Тарихнинг объектив талаби шундай эди. Буржуазия билан синфий жангларда пролетариат чиниқди, унинг сони ва онглилиги ўсди.

Пролетар ташкилоти тузиш учун Маркс ва Энгельс бошлаган кураш 1847 йилда пролетар партиясининг тимсоли, ишчилар синфининг биринчи халқаро ташкилоти бўлган коммунистлар союзини тузишга олиб келди. Коммунистлар союзига бошчилик қилиб турган Маркс ва Энгельс илмий коммунизмнинг программ ҳужжати — «Коммунистик партия манифести»ни ёзишади. Улар томонидан олға сурилган **«Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!»** деган шиор Союзнинг жанговар чақириғига айланади. Коммунистлар союзи Интернационални ташкил этишни тайёрлади.

Маркс ва Энгельс — I Интернационалнинг асосчилари, раҳбари ва юраги. Улар унинг Бош совети аъзоси бўлишган. Уюшманинг энг муҳим ҳужжатлари: Таъсис Манифести, Устав, кўпгина ҳисобот, резолюция ва мурожаатлар Маркснинг қўлидан чиққан. Маркс ва Энгельснинг ишчилар ҳаракатидаги ўнг ва сўллар — прудончилар, лассалчилар, ўнг тредъюнионистлар, бланкчилар ва бакунинчиларга қарши тинмай олиб борган курашлари Интернационалда марксизмнинг программ принциплари ғалабасини, халқаро ишчилар синфининг капиталга қарши актив революцион ҳужумини ташкил этишни таъминлади.

Интернационал асосида ётган бирлик ва синфий бирдамлик ғояси 1871 йилги Париж Коммунаси кунларида алоҳида куч билан намоён бўлди. Дунёда биринчи пролетар революцияси — Париж Коммунасининг шонли жанглари Интернационал томонидан қизғин қўллаб-қувватланди.

Интернационалнинг Россияда революцион ишчилар ҳаракатининг ривожланишига кўрсатган катта таъсирини айтиб ўтиш керак. 1870 йилда I Интернационалда вужудга келган рус секциясига унинг аъзолари илтимосига мувофиқ К. Маркс бошчилик қилади. Рус секцияси аъзоларига ёзган хатида Маркс шундай деган эди: «Сиз менга таклиф қилаётган фахрли вазифа — Бош советда вакилингиз бўлишимни бажонидил қабул қиламан». Кези келганда Маркснинг ўлмас ижоди — «Капитал» асари биринчи марта эълон қилинган чет тили ҳам рус тили бўлганлигини ҳам айтиб ўтиш керак. Г. В. Плеханов томонидан Коммунистик Манифестнинг таржима қилиниши эса Россияда илмий коммунизм ғояларининг кенг тарқалишини бошлаб берди.

Ишчилар синфи революцион курашининг бой тажрибаси ва I Интернационалнинг амалий сабоқларини умумлаштириб, Маркс ва Энгельс халқаро ишчилар синфи курашининг пировард мақсадларини белгилаб бердилар, социализм учун курашнинг илмий стратегия ва тактикасини яратдилар, пролетариатнинг халқаро сиёсати принципларини ишлаб чиқдилар. Маркс ва Энгельс I Интернационалдаги ўз фаолиятлари билан ишчилар ҳаракатида назария ва практикани қўшиб олиб боришнинг ажойиб намунасини кўрсатдилар.

I Интернационалнинг революцион традициялари Ф. Энгельс ҳаёт вақтида II Интернационалда янада ривожлантирилди. Бироқ Энгельс ўлимидан сўнг II Интернационал социал сотқинлик йўлига кириб кетди. Ўша даврда Россия большевиклар партиясигина В. И. Ленин раҳбарлигида марксизм байроғини баланд кўтарди, революцион традицияларни тиклаш учун кураш олиб борди. Бизнинг партиямиз дунёга келган дастлабки даврлариданоқ революцион марксизм принципларини ҳимоя қилди, II Интернационал лидерларининг ревизионизм ва центризмини аёвсиз фош этди.

Улуғ Октябрь бўронлари тиниши биланоқ, В. И. Ленин «хотиржам» кунлар келишини кутиб ўтирмасдан, I Интернационал принциплари ва традициялари асосида инқирозга юз тутган II Интернационал ўрнига янги, коммунистларнинг ҳақиқий марксистик халқаро бирлашмасини тузиш чораларини кўради. 1919 йил мартида Москвада коммунистик партиялар ва сўл социалистик ташкилотлар делегатларининг конгресси бўлиб, унда III Коммунистик Интернационал (1919—1943) тузилади. Коминтернинг тузилиши марксизм-ленинизмнинг социал-реформизм устидан ғалабасини ифодалади. **«III Коммунистик Интернационалнинг жаҳоншумул тарихий аҳамияти шундаки,** — деб таъкидлаган эди В. И. Ленин.— **у Маркснинг энг буюк шиорини, социализм ва ишчилар ҳаракатининг бир асрлик тараққиётини якунлаган шиорини, пролетариат диктатураси тушунчасида ифодаланган шиорни амалга ошира бошлади».**

III Интернационалнинг улкан революцион тажрибаси буюк ғоялар тантанаси учун курашда барча мамлакатлар коммунистлари доимо баҳраманд бўлиб турадиган ҳаётбахш булоқ хизматини ўтамоқда.

Ҳозирги ўнг социалистларнинг ўзларини Халқаро Ишчилар Уюшмасининг ворислари деб кўрсатишга уринишлари кулгили ва қовушмаган бир ишдир. I Интернационал меҳнатни озод қилиш, синфларни тугатиш ишчилар синфининг мақсади эканлигини эълон қилди. Бу мақсадга эришиш воситалари эса социал революция, синфлар кураши ва пролетариатнинг сиёсий ҳукмронлигидир. Ўнг социалистлар буларнинг ҳаммасидан аллақачоноқ юз ўгирганлар. Агар улар бирор кимсанинг ворисимиз деб даъво қилсалар, у ҳолда В. И. Ленин сўзлари билан айтганда «оппортунизмдан енгилиб, ўлган» ўша II Интернационалнинг ворисларидир.

I Интернационал барпо этилганидан бери халқаро коммунистик ва ишчилар ҳаракати буюк ғалабаларни қўлга киритди. Халқаро социалистик система вужудга келди ва ривожланмоқда. Империализмнинг мустамлака системаси емирилаётир. Миллий озодлик ва ишчилар ҳаракати катта юксакликларга кўтарилди. Социализмдан коммунизмга ўтиш даври бошланди.

Бундан юз йил муқаддам ишчилар синфи биринчи марта оммавий равишда бирлашди — Халқаро Ишчилар Уюшмаси тузилди. Пролетариат у вақтда ҳали сиёсий партияларга эга эмас, унинг синфий онги ҳам паст эди. Бизнинг ҳозирги замонимизда ишчилар синфи 90 та коммунистик партияга бирлашгандир. Эндиликда коммунистик ва ишчи партиялар сафида 42 миллиондан ортиқ аъзо бор.

I Интернационал асос солган халқаро коммунистик ҳаракат ҳозирги замоннинг энг таъсирли сиёсий кучи бўлиб қолди.

* * *

I Интернационалнинг революцион принциплари ва амалий сабоқлари ҳозирги замон жаҳон коммунистик ва ишчилар ҳаракатининг ажралмас асосини ташкил этади. Бу ерда қандай асосий принциплар тўғрисида гап боради?

Ишчилар биринчи оммавий ташкилотининг Интернационал деб аталишининг ўзи географик, ирқий ва миллий белгилардан қатъий назар сафларни мустаҳкам жипслаштириш жаҳон пролетариатининг энг муҳим вазифаси эканлигини кўрсатиб турибди.

Интернационализм принципларини ҳимоя қилиб Маркс ва Энгельс халқаро ишчилар ҳаракатида нифоқчилик уринишлари, муайян кучларнинг ҳукмрон мавқеини эгаллашга бўлган улуғ давлатчилик интилишлари, жумладан I Интернационалдаги сектантлик иғволарига қарши кескин кураш олиб бордилар. Социал демократия Альянси деб аталган сектантчилар гуруҳига Бакунин бош бўлган эди.

Майда буржуа революционерларининг нифоқчилик йўллари ишчиларнинг халқаро бирлашувига зарба берди. Бунда гап Интернационалга қарши ҳақиқий фитна тўғрисида борарди. «Биз ишчилар синфи кураши тарихида биринчи марта,— деб таъкидлаган эди Энгельс,— ишчилар синфининг ўз ичида мавжуд эксплуататорлик тузумини эмас, балки шу тузумга қарши энг кескин кураш олиб бораётган Уюшмани портлатишни мақсад қилиб қўйган фитна билан тўқнашмоқдамиз».

Майда буржуа назарияларининг моҳиятини фош этиб, Маркс, улар аслида «бемаъни гап сотиш, бир тўда беҳуда уйдирма»дан, «бир нафаслик нафни кўзда тутадиган жўн импровизация»дан иборат деб ёзган эди. Энгельс эса, умумпартиявий интизомга тоқат қилмаслик, имконият бўлган тақдирда ҳам бирликни мустаҳкамлашни хоҳламаслик майда буржуа нифоқчиларига хосдир, деб ёзди.

Маркс ва Энгельснинг ўша вақтда майда буржуа «революционерларига» қарши кураш тажрибаси ҳозирги кунларимиз учун ниҳоятда ибратлидир! Марксизм асосчиларининг I Интернационал давридаёқ айтган фикрлари ҳозирги пекинлик нифоқчиларни аёвсиз фош этади.

Коммунистик ва ишчилар ҳаракатининг интернационал бирлигига ўзибўларчилик билан, актив курашсиз, барча мамлакатлар коммунистлари доимий куч-ғайрат сарфламасалар ҳам юзага келадиган нарса деб қараш мумкин эмас. I Интернационал тажрибаси ана шундай бирлик учун курашнинг синалган формаларини ишлаб чиқди. I Интернационал даврида ишчи партиялари вакиллари умумий вазифаларни коллектив бўлиб муҳокама қилиш учун мунтазам равишда конгресс ва конференциялар ўтказиб турдилар. Бош советнинг фаолияти биринчи кунлардаёқ бирлик ва бирдамлик принципларига асосланди.

Илмий коммунизм асосчилари томонидан I Интернационал даврида ишлаб чиқилган интернационал бирлик традициялари В. И. Ленин асарларида, доҳий томонидан ташкил этилган III Коммунистик Интернационал ҳужжатлари ва амалий фаолиятида янада ривожлантирилди.

Ҳозир халқаро коммунистик ҳаракатда Коминтернга ўхшаш биронта раҳбар марказ йўқ. 1957 ва 1960 йиллардаги Кенгашлар тажрибаси ҳозирги шароитда **халқаро кенгаш** бутун дунё коммунистларининг биргаликда ижодий иш олиб боришларида энг мақсадга мувофиқ форма, қардош партиялар жипслигини мустаҳкамлаш ва улар олдида пайдо бўладиган қийинчиликларни муваффақият билан енгишнинг энг эффектли йўли эканлигини кўрсатди.

КПСС, бошқа марксчи-ленинчи партиялар I Интернационал принципларига амал қилиб ва синаб кўрилган тажрибага суяниб, яқин келажакда коммунистик ва ишчи партиялар вакилларининг учрашувини ўтказишни талаб қилиб чиқмоқдалар. Бу халқаро ишчилар ва коммунистик ҳаракатнинг табиатидан келиб чиқаётган қонуний ва табиий талабдир: ҳозирда халқаро ишчилар ва коммунистик ҳаракат олдида турган муҳим проблемаларни ва шунингдек коммунистлар ўртасидаги келишмовчиликларни марксчи-ленинчи партияларнинг коллектив куч-ғайрати билан муваффақиятли ҳал этиш мумкин. **«Ижтимоий ҳаётда,**— дейди Н. С. Хрушчев,— **янги воқеалар пайдо бўлади, улар тўғри баҳо бериш ва тўғри хулосаларни талаб этади, шунинг учун ҳақиқий бирлик мунтазам равишдаги учрашувлар ва консультациялар, партиялар ва ҳукуматлар ўртасида доимо фикр алмашиб туриш натижасидагина вужудга келиши ва мустаҳкамланиши мумкин».**

Интернационал ишлаб чиққан асосий принциплардан бири **пролетариатнинг, ҳамма эзилган ва эксплуатация қилинувчилар революцион-озодлик курашининг турли формаларини** ажратиб юбориш ёки бир-бирига қарама-қарши қўйиш эмас, балки **бирлаштиришдан иборатдир.**

Маркс ва Энгельс миллий озодлик ҳаракатлари ролига юқори баҳо берганлар. Иккинчи томондан улар капитализмни фақат мустамлакалардаги кураш билангина йўқ қилиш мумкин деб асло ўйламаганлар. Метрополия пролетариати бу вазифани қарам мамлакатлар эзилган халқлари билан мустаҳкам иттифоқда ҳал этади.

I Интернационал давомчилари, ҳақиқий марксчи-ленинчилар пролетариат синфий курашининг барча формаларини жанговар равишда қўшиб олиб боришни, конкрет шарт-шароитларга қараб бу курашда тинч ва нотинч воситалардан мақсадга энг мувофиқ равишда фойдаланишни ёқлаб чиқмоқдалар. Улар бунда I Интернационал тажрибасига, у ишлаб чиққан принципларга суянмоқдалар. Бу принципларни характерлаб Маркс алоҳида уқтириб, шундай деб ёзган эди: **«Уюшма сиёсий ҳаракатнинг муайян формасини олдиндан белгилаб қўймайди; у фақат бу ҳаракатлар бир мақсадга йўналтирилган бўлишини талаб этади... Тинч агитация мақсадга тезроқ ва тўғрироқ йўлдан олиб бориши мумкин бўлган жойда қўзғолон кўтариш ақлсизлик бўлур эди».**

Масалан, ишчилар синфи синфий курашни реакция, фашизм шароитида ёки сиёсий эркинликлар чегараланган вазиятда олиб бораётганига мутлақо бефарқ қарай олмайди. I Интернационалда ҳам ҳозирги замон пекинлик «сўл»ларга ўхшаб ишчиларнинг демократия учун кураши сал бўлмаса революцияга хиёнат қилиш, буржуазия билан тил бириктириш деювчи «архиреволюционерлар» топилади. Шунга ўхшаш «революционер»ларга жавоб бериб, Энгельс шундай деган эди: **«Сиёсий эркинлик — хусусан союзлар, мажлислар ва матбуот эркинлиги — бизнинг агитация воситаларимиз, шуларнинг биздан тортиб олиб қўйилиши ёки қўлимизда бўлишига бефарқ қараш мумкинми? Агар ана шу воситаларга тажовуз қилсалар наҳотки қаршилик кўрсатмасак?»**

Умумдемократик ўзгаришлар учун кураш ҳаракатни пировард революцион мақсадлардан ажратмайди, балки унга яқинлаштиради. Бу революционерлар сиёсий армиясини тайёрлашда муҳим босқичдир. Кимда-ким ҳамма даврларда ва ҳамма шароитларда ишчилар синфига кураш формаларидан бирини зўрлаб қабул қилдирар экан, у ишчилар синфини муқаррар равишда реформизмга итаради ёки оммадан ажралиб қолишга — авантюризмга олиб келади.

Маркс ва Энгельс I Интернационалда ишчилар синфининг ҳақиқий революцион ташқи сиёсати уруш сиёсати эмас, балки тинчлик сиёсатидир деган ғояни изчил равишда ҳимоя қилдилар. Маркс **«ишчилар синфи тарих майдонига эндиликда итоатгўй ижрочи тарзида эмас, балки ўз шахсий жавобгарлигини ҳис этадиган ва хўжайин деб аталмишлар уруш ҳақида бақирадиган жойда тинчлик ҳукмини ўтказишга қобил бўлган мустақил куч сифатида чиқмоқда»,** деб ёзди.

КПСС ва социалистик мамлакатлар коммунистик партиялари томонидан ўтказилаётган ижтимоий тузуми турлича бўлган давлатлар билан тинч-тотув яшаш сиёсати марксчи-ленинчиларнинг тинчликни сақлаш учун курашлари халқаро майдонда кучларнинг янги нисбатига, империализм ва уруш кучларига қарши тураётган тинчлик ва социализм кучларининг ўсиб бораётган қудратига суянмоқда.

Хитой раҳбарларининг революцияни фақат уруш билан боғлашлари ва ишчилар синфини озод қилишни фақат ҳарбий авантюралар билан боғлашларини революцион, марксистик принциплардан чекиниш деб, бутун халқаро ишчилар ҳаракати тажрибасини рад этиш деб баҳоламасдан илож йўқ. Маркснинг I Интернационал даврида келгусини олдиндан кўриб, **«турли мамлакатлар ишчилар синфининг бирлашуви пировардида халқлар ўртасидаги урушларни йўққа чиқариши лозим»** деб айтган гапларини хитой раҳбарлари эсга олишлари лозим.

Тинчлик учун, термо ядро урушининг олдини олиш учун кураш нафақат халқаро революцион процессга қарама-қаршидир, балки бу кураш унинг муҳим таркибий қисмидир.

* * *

Пролетариатнинг мақсади, деб ёзган эди Маркс I Интернационалнинг раҳбарий ҳужжатларидан бирида, синфсиз коммунистик жамият қуришдир.

Бу улуғ вазифанинг ҳаётдаги мужассамини яратган биринчи мамлакат Совет Иттифоқи бўлди. Большевиклар партияси, В. И. Ленин раҳбар бўлган мамлакатимиз пролетариати Октябрь социалистик революциясини амалга оширди, халқаро пролетариатнинг биринчи фарзанди — Советлар республикасини барпо этди ва шу билан жаҳон тарихида янги даврнинг бошланишига асос солди.

Маркс ва Энгельс ўз асарларида ва I Интернационалнинг ҳужжатларида умумий тарзда баён этиб берган янги жамият барпо этиш плани улкан давлат шароитида В. И. Ленин ва Совет Иттифоқи Коммунистик партияси томонидан амалга оширилди. Мамлакатни индустрлаштириш, қишлоқ хўжалигини кооперативлаш ва маданий революция СССРда социализм қуриш ленинча планининг конкрет соҳаларини ташкил этди.

Тарихда биринчи марта меҳнат капитал устидан тўла ғалаба қозонди. Ишчилар, деҳқонлар, зиёлилар — социалистик меҳнаткашлар мамлакатнинг ягона хўжайини бўлдилар. Маркс ва Энгельс Коммунистик Манифестда башорат қилиб айтганларидек, пролетариатнинг ғалабаси эзилган халқларга озодлик келтирди. СССР озодлик, тенг ҳуқуқлилик ва халқларнинг қардошларча дўстлигининг илҳомбахш символи бўлиб қолди. Социализм ва коммунизм қурилиши жараёнида эришилган муваффақиятлар кўпайгани сари пролетариат диктатураси давлати Совет Иттифоқида умумхалқ давлатига ўсиб ўтди, Коммунистик партия эса бутун халқ партиясига айланди.

СССРда социализм қуриш ишига ва халқаро коммунистик ҳаракатга Сталин шахсига сиғиниш катта зиён етказди. Шахсга сиғинишнинг ўзи ўз моҳият-эътибори билан марксизм принципларидан чекиниш бўлиб, у пролетар революцион ҳаракати руҳига ёт нарсадир. КПСС ўзининг XX съездида Сталин шахсига сиғинишни кескин қоралади. Марксизм-ленинизм принципларига, халқаро ишчилар ҳаракати революцион традицияларига садоқатни тиклади.

Жаҳон социализми ва жаҳон империализмининг кураши давримизнинг асосий мазмунини ташкил этади. Масаланинг моҳияти ана шу курашни қандай тушуниш, унинг асосий соҳаси, унинг бош звеноси қаердалигини тушуниб олишдадир. I Интернационалнинг биринчи ҳужжати — Уставдаёқ Маркс **ишчилар синфини иқтисодий жиҳатдан озод қилиш буюк мақсаддир, ҳар қандай сиёсий ҳаракат ана шу мақсадни амалга ошириш воситаси бўлиб хизмат қилиши керак,** деб кўрсатган эди. Ана шу таълимотдан келиб чиқиб В. И. Ленин мамлакатимизда сиёсий ҳокимият ишчилар синфи қўлига ўтиши биланоқ шундай деган эди: **«Ҳозир биз халқаро революцияга ўз хўжалик сиёсатимиз билан асосий таъсир кўрсатмоқдамиз... Бу соҳада кураш бутун дунё миқёсига кўчирилди».**

Бу курашга Совет Иттифоқи улкан ҳисса қўшмоқда. Совет халқи кейинги ўн йилликда айниқса катта муваффақиятларга эришди. Агар 1953 йилда саноат ишлаб чиқариши ҳажми Америка ишлаб чиқариши даражасининг 33 процентига тенг бўлган бўлса, 1963 йилда бу рақам 65 процентга етди. Ўн йил мобайнида орадаги фарқ икки баравар қисқарди.

КПСС, унинг Н. С. Хрушчев бошчилигидаги ленинчи Марказий Комитети ижодий марксизм-ленинизм принципларига амал қилиб, ҳозирги замоннинг хусусиятларини чуқур анализ қилиш асосида янги шароит тақозо қилган муҳим назарий хулосаларни илгари сурдилар. Замонамизнинг чинакам Коммунистик Манифести — партия янги Программасининг ишлаб чиқилиши КПСС назарий фаолиятининг чўққиси бўлди.

Совет халқининг коммунизм қурилишида эришаётган муваффақиятлари жаҳон революцион жараёнига чуқур таъсир кўрсатмоқда, бутун социалистик ҳамдўстликнинг ишончли мудофаа қалқонини яратмоқда, социалистик системанинг бошқа мамлакатлари муваффақиятларига кўмаклашмоқда ва халқларнинг миллий-озодлик курашига реал мадад бермоқда.

КПССнинг бутун амалий ва назарий фаолияти — Маркс, Энгельс, Ленин ўлмас ғояларини изчил равишда амалга оширишдир.

* * *

Иккинчи жаҳон урушидан сўнг ташкил топган жаҳон социалистик давлатлар системаси халқаро ишчилар синфининг бош фарзанди ва ҳозирги замон барча революцион кучларининг асосий таянчидир.

Империализмга қарши кураш манфаатлари социалистик мамлакатлар ўртасида мустаҳкам иттифоқ, қардошларча ўзаро ёрдам ва ҳамкорлик бўлишини талаб қилмоқда. Алоҳида ажралган ҳолда социализм қуриш йўли назарий жиҳатдан нотўғридир, иқтисодий маънода зарарлидир. Чунки у ижтимоий меҳнатни исроф қилишга олиб келади. Бу йўл сиёсий жиҳатдан ҳам хавфлидир, чунки у империалистик кучларнинг бирлашган фронти олдида халқларни бир-биридан ажратиб юборади, буржуа миллатчилик тенденцияларига озуқа беради ва пировардида социалистик ғалабалардан маҳрум бўлишга олиб келиши мумкин.

Шунга қарамай Хитой Коммунистик партияси раҳбарлиги интернационализмнинг марксистик принципларини менсимай, сўнгги йиллар мобайнида жаҳон социалистик системаси бирлигини бузиш йўлига ўтиб олди. Хитой раҳбарлари ўз ҳаракатларини социалистик лагерь мамлакатлари билан мувофиқлаштиришни йиғиштириб қўйдилар, улар халқаро майдонда социалистик мамлакатларнинг келишиб олинган йўлига қарши чиқмоқдалар.

Бизнинг даврда революцион традицияларнинг давомчиси бўлиш — бу назария ва практикани узвий равишда боғлайбилиш, революцион практикани илғор назарияга асосан амалга ошириш, назарияни эса ўзгариб турувчи шароитларни ҳисобга олган ҳолда ривожлантириш ва бойитиш демакдир. Халқаро коммунистик ҳаракат 1957 ва 1960 йиллардаги Москва кенгашларининг ҳужжатларида янги тарихий процессларни умумлаштирди. Ҳозирги замон мазмуни ва асосий зиддиятларини аниқ таърифлаб берди. Марксизм-ленинизм асосида ҳозирги замонни анализ қилиш натижасида берилган ана шу баҳо ва чиқарилган хулосалар революцион марксизм меросини янада ривожлантириш, уни янги шароитларда бевосита давом эттириш демакдир. Хитойлик майда буржуа ғорачилари халқаро коммунистик ҳаракатнинг муҳим хулосалари билан, унинг Интернационал революцион традицияларининг давоми сифатида ишлаб чиқилган умумий йўли билан очиқдан-очиқ алоқани уздилар. Уларнинг тутган йўли троцкизм ва сўл оппортунизмнинг янги бир кўринишидир. Бу амалда империализм олдида таслим бўлиш демакдир.

* * *

I Интернационал асосчилари революцион кучлар бирдамлиги зарур эканлигини алоҳида куч билан уқтирган эдилар. «...**Интернационалнинг асосий принципларидан бири: бирдамлик принципини эсга олайлик,**— деган эди К. Маркс.— **Агар биз ҳамма мамлакатларнинг барча ишчилари орасида шу ҳаётбахш принципни қатъий мустаҳкамлай олсак, ўзимиз интилаётган буюк мақсадга эриша оламиз».** Бизнинг партиямиз, бошқа коммунистик ва ишчи партиялар шу ҳаётбахш принципни ҳимоя қилиш ва ривожлантириш учун қўлларидан келган ҳамма ишни қатъиятлик билан амалга оширмоқдалар.

Инсоният I Интернационал 100 йиллигини социализм идеялари жуда ҳам кенг кўламда тарқалган бир шароитда кутиб олмоқда. К. Маркс, Ф. Энгельс, В. И. Ленин таълимоти ҳамда I ва III Интернационаллар принципларининг содиқ давомчилари — коммунистик ва ишчи партиялар порлоқ коммунизм ғоялари учун қаҳрамонларча ғолибона курашмоқдалар.

(**«Правда»**дан).

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ XIV ПЛЕНУМИ ҚАРОРЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРАМИЗ

ЎҚУВ-ТАРБИЯ ИШИНИ ЯНАДА ЯХШИЛАЙЛИК

ЎҚИТУВЧИЛАР КЕНГАШЛАРИДА

Ўқув-тарбия ишларини юксак талаблар даражасига кўтариш совет мактабининг асосий вазифасидир. Бу фахрли ишни муваффақиятли амалга оширишда педагогик коллективлардан кўп нарса талаб этилади. Бунда педагогик кенгашларнинг роли катта. Шунинг учун ҳам Тошкент шаҳар, Киров райони мактаблари бу кенгашга пухта тайёргарлик кўрдилар.

Ўз кенгашларини ўтказиш учун район педагоглари ўтган дам олиш куни Тошкент Алоқа институти биносига тўпландилар. Кенгашда район партия комитетининг биринчи секретари ўртоқ А. Каприелов «Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XIV пленуми қарорлари ва район халқ маорифи ходимларининг янги ўқув йилидаги вазифалари» ҳақида доклад қилди.

— Мактаб таълими тўғрисидаги Қонун қабул қилинганига беш йилдан зиёдроқ вақт ўтди,— дейди докладчи.— Бу давр ичида район мактаблари қатор ютуқларни қўлга киритдилар. Мактабларда ёш авлодни ўқитиш ва тарбиялаш соҳасида анчагина бой тажрибалар тўпланди. Ўқув-тарбия ишларининг ишлаб чиқариш билан, практика билан алоқаси мустаҳкамланиб бормоқда.

Ўтган ўқув йилида район педагогик коллективлари КПСС Марказий Комитети июнь Пленумининг таълим-тарбия ишларини янада яхшилаш тўғрисидаги кўрсатмаларини бажариш учун кўп куч сарф қилдилар. Умумий-мажбурий таълимни амалга ошириш соҳасида қувончли ютуқлар қўлга киритилди. Болаларни 1—8-синфларга жалб этиш плани бажарилди. Жамоатчилик ёрдами билан кўпгина қўшимча синф хоналар қурилди.

Ҳозир районда иккита куни узайтирилган мактаб ва 54 та куни узайтирилган группалар ишлаб турибди. Янги ўқув йилида куни узайтирилган яна битта мактаб ишга туширилди.

Илғор ўқитувчилар сафи кенгайиб бормоқда. Бунда мактаблар ҳузуридаги метод бирлашмалар айниқса яхши фаолият кўрсатмоқда. Бу йил фақат география фани бўйича 7 та илғор тажрибаларни оммалаштириш метод бирлашмалари иш олиб боради. Райондаги 150-мактабнинг директори А. Шукуров, 101-мактабнинг тил ва адабиёт ўқитувчиси Р. Орипова, 8-мактабнинг математика ўқитувчиси А. Мустақимов ва бошқа педагог кадрлар райондаги машъал ўқитувчилар сафидан ўрин олди.

Райондаги 5, 8, 20, 44-ва бошқа мактабларда ўзлаштириш кўнгилдагидек якунланди.

Докладчи, шу билан бирга ўқув-тарбия ишларида йўл қўйилаётган қатор камчиликларни ҳам очиб ташлади. Айниқса, айрим мактабларда илғор ўқитувчиларнинг бой тажрибаларини оммалаштириш ишларига етарли аҳамият берилмаётир. Чунончи, 50-мактабда жамиятшунослик фани ўқитиш қониқарсиз аҳволда. Шунингдек, биология, химия, математика фанларини ўқитиш соҳасида ҳам кўпгина камчиликлар мавжуд. Ҳали айрим мактаблар ўзларининг химия лабораторияларига эга эмас. Мактабларда бир синфда иккинчи йил қолишдек жиддий нуқсонларга йўл қўйилмоқда.

Бу йил республикамизнинг шонли қирқ йиллик юбилейини нишонлаймиз. Юбилей йилида ўқув-тарбия ишлари соҳасида яхши кўрсаткичларга эришиш район мактаблари педагогик коллективларининг жанговар вазифасидир. Бунда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XIV пленуми қарорлари педагоглар учун асосли дастур бўлиб қолиши лозим.

Доклад юзасидан бошланган музокарада 21-мактабнинг директори В. Бойко, 150-мактабнинг илмий бўлим мудири О. Бегматова, район комсомол комитетининг секретари С. Саяпина ва бошқа ўртоқлар ҳам қатнашдилар. Кенгашда район халқ маорифи бўлимининг мудири И. Туртаев халқ маорифи соҳасидаги муҳим вазифалар ҳақида гапирди.

Кенгашда ўқув-тарбия ишларини янада яхшилаш юзасидан муҳим тадбирлар белгиланди.

Япония парламенти аъзолари Ўзбекистонда

СССР Олий Советининг таклифига биноан, Совет Иттифоқида меҳмон бўлиб турган Япония парламент делегациясининг бир группа аъзолари вакиллар палатаси парламент ишлари доимий комитетининг раиси, Япония либерал-демократик партиясининг таниқли арбоби Кэндзи Фукунага бошчилигида 9 сентябрда Ўзбекистон пойтахтига келди. Япониянинг СССРдаги элчиси Такесоо Симода ҳам делегация билан биргаликда Тошкентга келди.

Парламент делегациясининг Совет Иттифоқи бўйлаб қилаётган сафарида унга СССР Олий Советининг депутатлари И. М. Кратенко, А. К. Черний, СССР Ташқи ишлар министрлиги Узоқ Шарқ бўлимининг мудири Н. Г. Судариков, СССР Олий Совети Президиуми аппаратининг масъул ходими В. В. Евгеньев ҳамроҳ бўлмоқдалар.

Меҳмонларни ва уларнинг ҳамроҳларини Ўзбекистон ССР Олий Советининг Раиси О. С. Содиқов, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари А. С. Абдалин, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг секретари Р. С. Сахибоев, Ўзбекистон ССР Олий Совети Бюджет комиссиясининг раиси Ғ. Ғ. Юсупов, СССР ва Ўзбекистон ССР Олий Советларининг депутатлари, Ўзбекистон ССР министрлари, жамоатчилик вакиллари Тошкент аэродромида қизғин кутиб олдилар.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг Раиси О. С. Содиқов билан Япония парламент делегациясининг раҳбари Кэндзи Фукунага нутқ сўзладилар.

О. С. Содиқов Япония парламенти аъзоларининг Ўзбекистон пойтахтига келганликлари билан чин кўнгилдан табриклади. Барча совет кишилари қатори Ўзбекистон меҳнаткашлари ҳам тинчликка ҳамда социал системалар, қарашлар ва сиёсий маслаклардаги тафовутдан қатъий назар, ҳамма давлатлар билан дўст бўлишга интилмоқдалар.

Кэндзи Фукунага Япония парламенти аъзоларига самимий илтифот кўрсатганликлари учун кутиб олувчиларга қизғин ташаккур билдирди. Ҳозир мен шаҳрингиз тупроғига биринчи марта қадам қўйдим, деди у. Тошкент қадимги ва айни маҳалда навқирон шаҳар. Унинг жуда катта тарихи бор ва ўзи узлуксиз равишда ривожланмоқда.

Мен бу ерга Япониядан келдим, мен тинчликни севадиган ва қадрлайдиган халқнинг вакилиман. Тинчликни мустаҳкамлаш ишида сизлар билан ҳамкорлик қила олишимга жуда хурсандман.

(ЎзТАГ).

МАКТАБ ИШИ—УМУМХАЛҚ ИШИ

Ўрта Чирчиқ райони мактаблари ўқитувчиларининг кенгашида «Район меҳнаткашларининг турмуш маданиятини оширишда халқ маорифи ходимларининг роли» ва «Район мактабларида ўқув-тарбия ишларининг қўйилиши ва Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XIV пленуми қарорларини амалга ошириш соҳасида халқ маорифи ходимларининг вазифалари» деган масалалар муҳокама этилди.

Биринчи масала юзасидан бошқарма партия комитетининг секретари ўртоқ А. Мираҳмедов доклад қилди.

— Ҳозир район мактабларида 2 мингдан ортиқ ўқитувчи ишлаяпти,— дейди докладчи.— Қишлоқ интеллигенциясининг катта отрядини ташкил этган педагоглар ёш авлодга пухта билим бериш билан бирга, колхозчилар ўртасида оммавий-сиёсий ва тушунтириш ишларини ҳам олиб боришяпти. Бу билан мактабларнинг колхоз ва совхозлар билан алоқаси тағин ҳам мустаҳкамланаётир.

Райондаги 58-мактаб педагогик коллективи «Северний маяк» колхозини ўз оталиғига олган. Педагоглар вақти-вақти билан колхоз далаларида бўладилар. Колхозчилар ўртасида қизиқарли темаларда лекция ва суҳбатлар ўтказишади. «Полярная звезда» колхози аъзолари билан яқиндан иш олиб бораётган 59-мактаб педагогика коллективининг фаолияти ҳам мақтовга лойиқдир. Бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин.

Докладчи бу соҳада йўл қўйилаётган камчиликларни ҳам айтиб ўтди. Чунончи, 50-мактаб ўқитувчилари Калинин номли колхозга бириктириб қўйилган. Аммо, ўқитувчилар колхозчилар ўртасида жуда кам бўлишади. Бундай камчиликлар 31-мактаб педагоглари фаолиятида ҳам содир бўлмоқда.

Район халқ маорифи бўлимининг мудири О. Файзиев иккинчи масала юзасидан доклад қилди. Докладчи ўқув-тарбия ишларини яхшилашда ота-оналар комитетларининг, комсомол ташкилотларининг ролига алоҳида тўхталиб ўтди. Ўтган ўқув йилида район мактабларида ўқув-тарбиявий ишлар анча яхшиланди. 36, 85-мактаблар ўқувчилари, математика, физика фанлари бўйича ўтказилган район олимпиадасида биринчи ўринни эгалладилар.

Аммо, ҳамма мактабларда ўқув-тарбия ишлари яхши йўлга қўйилган деб бўлмайди. Айниқса, 82- ва 30-мактабларда жиддий камчиликлар мавжуд. Бу мактаблар ота-оналар комитетлари билан мустаҳкам алоқа ўрнатмаганлар.

Ҳар иккала доклад юзасидан қизғин музокаралар бошланди. Музокарада сўзга чиққан 1-мактабнинг ўқитувчиси Г. Ботирова, 32-мактабнинг директори М. Қулумбетов, 55-мактабнинг илмий бўлим мудири М. Крилов ва бошқа ўртоқлар ўқув-тарбия ишларини яхшилаш юзасидан ўзларининг фойдали маслаҳатларини айтдилар.

БОҚЧА ҚУЧОҒИДА

Катта гулзор қучоғига жойлашган кўркам бино — Калинин бошқармасига қарашли 22-болалар боқчасидир. Унда бошқармадаги колхоз ва совхоз ишчиларининг 50 ўғил-қизи тарбияланади. Насиба Ибрагимова, Минавар Абдуваҳобова, Назира Содиқова каби мураббиялар боқчада тарбиявий ишлар билан кифояланмай, болаларни А. С. Пушкин номли истироҳат ва маданият паркига, Охунбобоев номли ёш томошабинлар театрига ҳам олиб бориб, томошалар кўрсатадилар.

Яқинда ана шу боқча эркатойлари учун 200 сўмлик ҳар хил ўйинчоқлар сотиб олинди.

Калинин номли колхоз бу боқча учун ҳар куни сабзавот ва мева етказиб бермоқда. Унинг атрофи ота-оналар кучи билан обод қилинмоқда.

Боқча келгусида яна кенгаяди. Ҳозир боқча ёшидаги болаларни тарбиялаш учун янги икки хонали бино қурилиши бошланди.

И. РУСТАМОВ,
А. СОТВОЛДИЕВ.

БИЗНИНГ КАЛЕНДАРЬ

АТОҚЛИ СОВЕТ КИНО АРБОБИ

(АЛЕКСАНДР ДОВЖЕНКО ТУҒИЛГАН КУННИНГ 70 ЙИЛЛИГИГА)

Бу воқеа бундан 60 йил илгари бўлган эди. Париж кафеларидан бирида «фокусчилар» ҳаракатланувчи фотографияларни намойиш қилиб, одамларни ҳайратга солганди. Деворга тушаётган суратларда фабрика дарвозасидан чиқиб келаётган ишчи аёллар, перрон томон ўрмалаётган поезд намоён бўлганида бу мўъжизадан ҳамма ҳайратда қолганди. Лекин ўша пайтларда бунинг ҳам санъат эканини кўпчилик сезмаганди. Ахир у дамларда кино, кино санъати ҳақида ҳеч кимда ҳеч қандай тасаввур ҳам йўқ эди-да.

Ҳа, бундан 60 йил илгари шундай эди. Лекин инсониятнинг ақл-заковати, билим ва идроки, орзу ва истаги нималарга қодир эканлигини мана бугунги кунимиз равшан кўрсатиб турибди. XX асрнинг бошларидаги ўша дастлабки парижлик «фокусчилар»нинг кўрсатган «фокуси» ҳозирги кино санъатининг илк намуналари эди.

60 йил унча узоқ муддат эмас, лекин мана шу ўтган давр ичида чинакам кино санъати вужудга келди, ўсди, шаклланди ва қанот ёзди. Қатор буюк кино санъаткорлари ҳам етишиб чиқди, ном қозонди, камол топди.

Ана шундай улкан кино усталаридан бири Александр Петрович Довженкодир. У атоқли кино арбоби, уста кинорежиссёр ҳамда устоз кинодраматург сифатида совет кишиларига танишдир.

Атоқли совет кинорежиссёри ва моҳир кинодраматурги Александр Довженко бутун дунё кино санъати тарихида алоҳида ўрин эгаллайди. Дарҳақиқат, А. Довженко санъатнинг бу соҳасида оригинал ўз йўлини, овозини, ўз стилини яратди, экранга янги тема, янги услублар олиб кирди. У яратган ўлмас экран асарларини, чуқур мазмунли кино сценарийларни сон ва саноғи беҳисоб.

Александр Довженко қандай темага қўл урмасин, қайси мавзу устида фикр юритмасин доим янгиликлар излади. Хоҳ иш столи ёнида, хоҳ кинокамера олдида бўлсин, хоҳ актёрлар, хоҳ съёмкачилар орасида — у ҳар доим оригинал бир услуб ўйлаб топар, фильм ғоясини янада равшанроқ очиб берувчи деталлар киритарди.

Бугун бутун совет халқи ана шу буюк талант эгаси — совет кино санъатининг улкан арбоби, устоз кинорежиссер ва моҳир кинодраматург, УССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби, РСФСР халқ артисти А. П. Довженко туғилган куннинг 70 йиллигини нишонламоқда.

А. Довженко Украинанинг Черниговщина областидаги Сосница қишлоғида деҳқон оиласида туғилди. Ўрта мактабни тугатгандан сўнг у Глуховскийдаги ўқитувчилар тайёрлаш институтида таълим олади. 1914 йили институтни битириб Киев, Житомир шаҳарларидаги олий ўқув юртларида дарс берди. Бир вақтнинг ўзида тасвирий санъат билан ҳам қизиқди, расмлар чизди.

А. Довженко кино соҳасидаги ижодий ишини 1926 йилда Одесса киностудиясида бошлади. Бу ерда у ўзининг илк комедиялари —«Вася-реформатор», «Севги куртаги» каби фильмларини экранлаштирди. Қизиғи шундаки фильм сценарийларини ҳам ўзи ёзди. Лекин унга биринчи шуҳрат келтирган, унинг номини кенг жамоатчиликка танитган — «Дипкурьер сумкаси» билан «Звенигора» фильмлари бўлди. «Звенигора» (1928) фильм-эпопеясида украин халқининг ўтмиш қисмати, уларнинг революция сари интилишлари ёрқин акс эттириб берилган. Кейинги йилда суратга олинган «Арсенал» фильми ҳам ана шу экран асарининг давоми бўлди.

А. Довженко биринчи овозли киноповести «Иван»нинг режиссёри ҳисобланади. Бу фильм мамлакатни индустрлаштириш ва совет жамияти кишисини тарбиялаш масалаларига бағишланган эди.

Улкан санъаткор яратган ҳар бир фильмида ўз маҳоратини намойиш қилиб, киносанъати хазинасини янги-янги дурдоналар билан бойитиборди. Энди у катта-катта темаларни зўр маҳорат билан экранлаштира бошлади. Унинг «Ер» (1930), «Аэроград» (1935), «Шчорс» (1939) фильмларида она юртга меҳр-садоқат, ёрқин келажакка комил ишонч зўр пафос билан тараннум эттирилди. Бу фильмлар Довженкони жаҳонга танитди.

Моҳир санъаткор ўз умрининг сўнгги дамларигача ишлаб, ижод қилган «Мосфильм»да қатор йирик ўлмас экран асарлари яратди. «Мичурин», «Оловли йиллар қиссаси», «Антарктида», «Украина ўт ичида», «Тризна», «Ғалаба», «Она», «Десна мафтуни» каби қатор кинофильм, сценарий ҳамда ҳикоялари ана шулар жумласидандир.

Александр Довженко бутун ҳаётини, улкан маҳорат, сўнмас талантини совет киносанъати равнақи йўлига бағишлади. Унинг «Денгиз ҳақида қисса» (1956) киносценарийсида коммунистик жамият қурувчиларининг зўр кўтаринки кайфияти, шарафли меҳнати ҳикоя қилинади. Моҳир санъаткорнинг бу асари кенг жамоатчилик томонидан қизғин кутиб олинди. 1959 йили совет ҳукумати Александр Довженконинг киносанъати равнақи йўлида қилган улкан хизматларини Ленин мукофоти билан тақдирлади.

А. Довженко ёш кадрларни тарбиялаб етиштиришга катта эътибор берар, ўзи ҳам зўр меҳрибонлик билан ёшларга билганларини ўргатар эди. Ҳозирги кунда «Ўзбекфильм»да муваффақият билан ишлаб, қатор кинофильмларга режиссёрлик қилаётган Ҳожи Аҳмар ҳам шу устоз санъаткорнинг шогирдидир.

А. Довженко 1956 йилда бевақт вафот этди.

Совет кино санъати тарихидагина эмас, балки бутун дунё кинематографияси солномасида ҳам ўз муносиб ўрнини эгаллаган буюк кино устасининг номини совет кишилари ҳеч қачон унутмайдилар. У яратиб кетган ажойиб экран асарларини такрор-такрор севиб томоша қиладилар.

Б. НАСРИДДИНОВ.

ҚАЙНОҚ МЕҲНАТ ҚУЧОҒИГА

Бу йигит-қизлар ажойиб ишга қўл уришди. Улар Қорақалпоғистон АССРда икки ой қайноқ меҳнат қучоғида бўлишади. Ҳа, юрак амри уларни автоном республиканинг янги шоликорлик совхозларида қурилиш ишларини олиб боришга даъват этди. Куч-ғайратга тўлиб-тошган шижоатли бу ёшлар Тошкент политехника институтида ўқишади. Қурилиш факультетининг 1-4-курс студентлари улар.

Янги шоликорлик совхозларида меҳнат авжида. Азамат ишчилар мўл шоли ҳосили етиштиришмоқда. Бу ерларда ҳали кўп қурилиш объектлари қад кўтаради. Бўлажак қурилиш инженерлари ана шундай бинолар қурилишида бевосита қатнашиш истагини билдирдилар. Меҳнатсевар студентлар кучи билан совхозларда янги мактаблар, касалхона ва маданият муассасалари қад кўтаради.

Ҳимматли ишдан қурилиш факультети профессор-ўқитувчилар коллективи ҳам четда қолмади. Улар қалби олов комсомол-ёшлар билан биргаликда янги совхозларда ишлашни ўзларининг шарафли бурчлари деб ҳисоблашди.

Ўзингизга маълумки, москвалик комсомол-ёшлар бўз ва қўриқ ерлардаги хўжаликларни оталикка олишнинг ташаббускори бўлиб чиқдилар. Уларнинг жонбозлиги Тошкент Политехника институти қурилиш факультети студентлари ғайратига-ғайрат қўшди. Факультет студентларининг бу ибратли иши олий ўқув юрти ректорати ва партия ташкилоти томонидан қўллаб-қувватланди.

— Студентларнинг ташаббуси совхозлар ишчиларини беҳад қувонтириб юборди, — дейди қурилиш факультетининг декани, профессор А. Ашрабов.— Чиндан ҳам йигит-қизлар ажойиб ҳиммат кўрсатишди. Биз асосан совхозларда қурилиш ишларини олиб борамиз. Қурилишларда мингдан ортиқ студент йигит-қиз фидокорона меҳнат қилади. Янги қурилишларга бориш истагини билдирган Я. Муҳибоев, А. Абиров, М. Мўйдинова, Л. Черкасова ва бошқа йигит-қизлар меҳнатда чиниққан, қўлларидан кўп иш келадиган ёшлардир. Профессор-ўқитувчилардан 25 киши ҳам қайноқ меҳнат қучоғида бўлади. Шу жумладан, мен ҳам бу ишга озми-кўпми ўз ҳиссамни қўшиш ниятидаман.

Меҳнатсевар студент йигит-қизлар бу ишимиз республикамизнинг шонли 40 йиллик юбилейига совғамиз бўлсин дейишяпти.

Куни кеча пойтахт жамоатчилиги қалби олов йигит-қизларни ва олий ҳиммат профессор-ўқитувчиларни Қорақалпоғистон автоном республикасига оқ йўл тилаб кузатиб қўйдилар.

А. АЛИЕВ.

Суратда Қорақалпоғистон автоном республикасига йўл олган бир группа студент йигит-қизларни кўриб турибсиз.

М. Нуриддинов фотоси.

ФУТБОЛ

ШИДДАТЛИ ҲУЖУМ, ЯГОНА ГОЛ

Ишқибозлар бу голни жуда узоқ кутишди. Кутганда ҳам сабрсизлик билан кутишди. Ўйиннинг дастлабки минутлариданоқ актив ҳужумга ўтган майдон эгалари меҳмонлар ҳимоячиларини шошириб қўйишди. Учинчи минутда пахтакорчилар ҳисобни очиш имкониятига эга эдилар. Кучли зарб билан тепилган тўп штангага тегиб қайтди.

Меҳмонлар майдон эгаларининг юқори суратда ўйнаш ҳақидаги «таклиф»ини қабул қилишмади. Улар тўпни ортиқча ушлаб турар, дарвозабон Руҳадзе эса сира шошилмасди. Биринчи бўлимнинг сўнгги минутлари пахтакорчиларнинг тўла устунлигида ўтди. Лекин натижа бўлмади.

Иккинчи тайм бошланиши билан ҳам «Пахтакор» ҳужумчилари шиддатли ҳужумни давом эттиравердилар. Аммо таблодаги 0:0 рақами ўзгармасди. Вақт эса ўтиб бораради. Қандай бўлмасин ғалаба қозониш керак. Пахтакорчилар ана шу мақсадда бутун команда билан ҳужумга ўтдилар. Ҳимоячилар А. Азизхў..аев, М. Шарипов, Р. Зокировлар ҳам вақти-вақти билан олдинга ўтиб туришди.

Г. Красницкий кетма-кет икки марта штраф тўпи тепади. Биринчиси хато кетди. Иккинчисини эса В. Тожировга ошириб беради. В. Тожировнинг кучли ва аниқ зарбасини меҳмонлар дарвозабони ушлаб қололмай қайтариб юборади. Ю. Беляков эса қулай имкониятни қўлдан бой беради.

78-минутда И. Малиновский томонидан киритилган ягона тўп ўйинни ҳал қилди.

Ҳужумчиларимиз кеча кўпроқ туп киритишлари мумкинмиди? Ҳа, мумкин эди. Лекин улар рақиб штраф майдонида вазиятга қараб ўйнай олмадилар, қанотлардан яхши фойдаланмадилар.

«Пахтакор» «Локомотив» (Тбилиси) командасини 1:0 ҳисобида мағлубиятга учратиб, 16 очко тўплади.

Ш. УМРЗОҚОВ.

(«Тошкент ҳақиқати»нинг навбатдаги сони 13-сентябрда чиқади).

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

САБЗАВОТ ФИРМА МАГАЗИНЛАРИ

Шаҳримизда аҳолига маданий-маиший хизмат қиладиган турли-туман муассасалар, савдо ташкилотлари тобора кўпайиб бормоқда. Куни кеча сабзавот, полиз экинлари, картошка, мева, узум ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари сотадиган 3 та фирма магазини очилди. Маълумки, аввалари «Ўзплодоовощторг»га қарашли бундай магазинларда сотиладиган маҳсулотлар аввал колхоз, совхозлардан плодоовощторгнинг пунктларида қабул қилиниб сўнгра магазинларга жўнатиларди. Натижада мевалар, сабзавот маҳсулотларининг маълум қисми бузиларди.

Маҳсулотни колхоз совхозларнинг ўзидан тўғридан-тўғри ана шундай магазинларга келтириб сотилса қандай бўларкин? Ахир Москвадек азм шаҳар атрофида сабзавот етиштирувчи колхоз, совхозлар бор. Улар аҳолини қишин-ёзин сабзавот, ҳўл мевалар билан таъмин қилиб туришадику. Ўзбекистонда эса бунинг учун имконият яна ҳам катта. Тошкент атрофида сабзаветкор колхоз-совхозларимиз кўп.

Суратда: сабзавот фирма магазинида савдо пайти.

В. Салов фотоси.

Кеча Тошкентнинг Карл Маркс кўчасидаги катта универмаг қаршисида жойлашган аввалги сабзавот магазини ўрнида Калинин бошқармасидаги «Қорасув» совхозининг фирма магазини ишга тушди. Шу куни совхоз ишчилари шаҳар аҳолисига атаб қарийб 10 тонна сабзавот, картошка, полиз экинлари, ширин-шакар узум, олма келтиришган эди. Эрталаб харидорлар магазин очилиши билан полкалардаги эндигина узилган маҳсулотларни харид қилиб мамнун бўлишди. Маҳсулотларнинг нархи ҳам арзон. Қаранг, ҳақиқдай қип-қизил помидорларнинг килограмми бор-йўғи 6 тийиндан. Картошкачи 11 тийин, еганда ширинлиги тилни ёрадиган сап-сариқ олтиндай ҳусайни узумларни магазин полкаларида кўриб кўзингиз қамашади.

«Қорасув» совхози азалдан мазали сабзавоти, ширин шакар меваси билан машҳур. Бу совхозда сабзавотчиликни ҳам комплекс механизациялаш ишига катта эътибор берилаяпти. Машҳур сабзаветкор Кузнецов методи асосида ишлайдиган комплекс механизациялашган картошкачилик звено бошлиғи Насрилла Муҳитдинов даласида картошкадан мўл ҳосил кўтарилди. Звенода етиштирган Юсупов навли помидор айниқса серҳосил бўлди. Йириклиги ҳаммани ҳайратда қолдирди. Тўрт дона помидорнинг оғирлиги 2 килограмм 300 грамм келди. Насрилла ака бошлиқ звенонинг даласида ана шу помидорнинг гектаридан 25 тонна помидор йиғиб-олинган бўлса ҳам ҳали ҳосил жуда мўл. Звено аъзолари гектаридан 35—40 тоннаданни мўлжаллашишмоқда. Демак, совхоз ишчилари шаҳар аҳолисини йил бўйи сабзавот, ҳўл мева, полиз экинлари билан таъмин қилиб турадилар.

— Биз бундай фирма магазинини биринчи бор очишимиз, —дейди совхоз директори ўртоқ Р. Дадахўжаев, —шунинг учун ҳам бош агрономимиз Асом Муҳитдиновни Москвага, ўн кунлик стажировкага юбордик. У ердан мана шундай фирма магазинларининг иш тажрибаларини ўрганиб қайтади.

Кеча пойтахтимизнинг Лабзак, Волгоград кўчаларида ҳам ана шундай фирма магазинлари очилди. Бу магазинларда «Тошкент», «Назарбек» совхозларининг маҳсулотлари сотилади.

— Бу яхши тадбирдан биз ҳам хурсандмиз,— дейди магазин мудири ўртоқ Наумова,— харидорга маҳсулотни қайси тури манзур бўлса ўша турдаги сабзавотни тўғридан тўғри бир тарозида бир вақтнинг ўзида келтирамизу, харидорларга сотаверамиз.

Ф. УСМОНОВА.

ҲАЯЖОНЛИ УЧРАШУВ

Кечга томон маҳалла чойхонаси хотин-қизлар билан гавжум бўлиб кетди. Улар қизғин суҳбат қуришарди.

— Сизлар ажойиб замонда яшаяпсизлар,— дейди Марҳамат опа Кенжаева ўзини ўраб олган ёш-ялангларга қараб. — Мен 18 ёшимда биринчилар қаторида паранжини ташладим. 25 йилдан буён мана шу Охунбобоев номли маҳалланинг раисиман. Азизларим, сизлар бундан қирқ йил олдинги ўзбек хотин-қизларининг аянчли ҳаётини кўз олдингизга бир келтириб кўринг-а! Сиз хотин-қизлар ўртасида қандай фожиали воқеалар юз берганлигини китоблардангина ўқигансиз. Қанчадан-қанча ёш келинлар золим эр ва қайноналар зулмидан адо бўлди. Қанча-қанча қизлар ота ва акаларининг зулмидан очилмай сўлди.

Совет ҳокимияти йилларида аҳвол тамоман ўзгарди. Хотин-қизлар эркаклар билан тенг ҳуқуққа эга бўлдилар.

Бу мўътабар аёл даврадагиларга фаровон ҳаётимиз ҳақида яна кўп нарсаларни гапириб берди.

Хотин-қизлар клубининг директори Фотима опа Хўжаеванинг «Совет ҳокимияти ўзбек хотин-қизларига нималар берди?» деган мазмунли суҳбатини ҳам йиғилганлар мароқ билан тингладилар.

Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг шонли 40 йиллиги олдидан Чилонзор районининг Охунбобоев маҳалласида ўтказилган бу кеча хотин-қизларда катта таассурот қолдирди.

Г. ФАЙЗИЕВА.

Реклама ВА Эълонлар

ТЕЛЕВИЗОР

11 СЕНТЯБРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 — Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 40 йиллиги олдидан. **Газ дарёси бошланган жойда** (Бухоро областига бағишланган махсус эшиттириш).

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 11/IX да **Номаълум киши**, 12/IX да **Мирзо Улуғбек**.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 11/IX да **Ишқинг билан**.

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА
11 сентябрда

Катта концерт

Концертда қатнашадилар: СССР халқ артистлари **Ҳалима Носирова, Мукаррама Турғунбоева, Галия Измайлова, Саодат Қобулова**, Ўзбекистон ССР халқ артистлари **Карим Зокиров, Саттор Ярашев, Насим Ҳошимов**, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар **Михаил Давидов, Клара Юсупова, Гулнора Маваева, Жамол Низомхўжаев**, солист **Эргаш Йўлдошев**.

Халқ чолғу оркестри жўр бўлади.

Концерт кеч соат 8 да бошланади.

12, 15 сентябрда

ЯНГИ СПЕКТАКЛЬ

Матниёз Юсупов музикаси.

ХОРАЗМ ҚЎШИҒИ

3 пардали опера

Ҳамид Ғулом либреттоси.

Дирижёр — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист **Ф. Шамсиддинов**, саҳнага қўювчи режиссёр — **Г. Миллер**, режиссёр — **А. Азимов**, рассом — Ўзбекистон ССР халқ рассоми **М. Мусаев**, балетмейстер — СССР халқ артисти **Г. Измайлова**, хормейстер — **Л. Шамшин**.

Спектаклда қатнашадилар: СССР халқ артисти **Ҳ. Носирова**, Ўзбекистон ССР халқ артисти **Н. Ҳошимов**, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар **А. Азимов, С. Воҳидов, М. Давидов, Ж. Низомхўжаев**, солистлардан **Р. Эминжонова, Э. Йўлдошев, Ш. Исмоилов, М. Мошеев, Ж. Қосимов, С. Беньяминов, И. Эрмуҳамедова, З. Самандаров**.

Рақсларда: СССР халқ артисти **Г. Измайлова**, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар **К. Юсупова, Г. Маваева**, солистлардан **О. Шайхилисламова, С. Хайбуллаева, Х. Жўраев, Р. Султонов**.

Спектакль кеч соат 7 яримда бошланади. Билетлар сотилмоқда.

Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 40 йиллиги олдидан.
Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг
ПРОФЕССИОНАЛ-ТЕХНИКА ТАЪЛИМИ ДАВЛАТ КОМИТЕТИ
12 сентябрь кундуз соат 5 да профтехника таълими Маданият уйида (Тошкент шаҳар, Пушкин кўчаси, 7-уй).

ПРОФЕССИОНАЛ-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТЛАРИ ЎҚУВЧИЛАРИНИНГ ТЕХНИК ИЖОДИГА БАҒИШЛАНГАН
республика

ВИСТАВКАСИНИ
ОЧАДИ

Виставкада мураккаб машина ва механизмларнинг моделлари, ўқувчиларнинг ишлаб чиқариш таълими процессида бажарган ишлари, амалий ва тасвирий санъат буюмлари кўрсатилади.

Виставка ҳар куни кундуз соат 3 дан ишлайди. Ҳамма кириши мумкин.

Тошкент шаҳар Совети ижроия комитетининг
САВДО БОШҚАРМАСИ
Чилонзор массивидаги савдо маркази учун
САНОАТ ВА ОЗИҚ-ОВҚАТ ТОВАРЛАРИ СОТУВЧИЛАРИ ТАЙЁРЛАЙДИГАН 2 ОЙЛИК
КУРСГА
ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Ўқувчилар стипендия билан таъминланади ҳамда курсни тамомлаб, кириш имтиҳонларини муваффақиятли топширгандан кейин Совет савдоси техникумининг сиртқи бўлимида ўқишга қабул қилинади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Шота Руставели кўчаси, 53-уй, Совет савдоси техникуми, телефон 5-18-84 (7, 9, 11-трамвай, 3, 6, 18, 23, 30-автобус, 2-троллейбуснинг «Театральная» остановкаси).

БИРЛАШГАН НАШРИЕТГА
автослесарлар, ёрдамчи ишчилар, дам олиш уйига боғбонлар ва ишчилар
керак

Тошкент шаҳар, «Правда Востока» кўчаси, 26-уйда, кадрлар бўлимига учрашилсин.

Қўрғонтепа проезд, 87-уйда турувчи **Умри Ҳамдамова**нинг Матлубот проезд, 53-уйда турувчи Вали Ҳамдамовдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Октябрь район халқ судида кўрилади.

Калинин кўчаси, 18-уйда турувчи **Лидия Борисовна Голобродская**нинг Бородинская кўчаси, 3-уйда турувчи Владимир Исаакович Голобродскийдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Куйбишев район халқ судида кўрилади.

ЖАҲОН БЎЙЛАБ

МАМЛАКАТЛАР ОДАМЛАР ВОҚЕАЛАР

БОЛГАРИЯ ХАЛҚ РЕСПУБЛИКАСИДА ТАНТАНАЛАР

СОФИЯ, 9 сентябрь. ТАСС мухбири **К. Орлова** хабар беради: Болгария меҳнаткашлари бугун миллий байрам—мамлакатда социалистик революциянинг 20 йиллигини тантанали суратда нишонламоқдалар.

Пойтахтдаги 9 сентябрь номли тарихий майдон гўзал тус олган. Г. Димитров мавзолейи трибунасида Болгария Коммунистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ва Болгария Халқ Республикаси Министрлар Советининг раиси Тодор Живков бошчилигидаги Болгария Коммунистик партияси ва ҳукуматининг раҳбарлари, совет партия-ҳукумат делегациясининг бошлиғи, КПСС Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари Л. И. Брежнев, қардош социалистик мамлакатлар делегацияларининг раҳбарлари туришибди.

Болгария Халқ Республикаси халқ мудофааси министри армия генерали Добри Журов Болгария Компартияси Марказий Комитети ва халқ ҳукумати номидан уларнинг топширувига мувофиқ йиғилганларни социалистик революциянинг 20 йиллиги билан қизғин қутлади.

Сўнгра ҳарбий парад бошланди. Энг замонавий ҳарбий қуроллар билан таъминланган мотоўқчи, артиллерия, танк, ракета қўшинлари трибуналар олдидан ўтади.

Параддан кейин пойтахт меҳнаткашларининг байрам намойиши бўлиб ўтди.

Шоду хуррам кишилар денгиздек оқимининг чети кўринмайди. Улар социализм қурилишида болгар халқи қўлга киритган муваффақиятларни кўрсатувчи диаграммалар ва транспарантларни кўтариб ўтмоқдалар. Намойишчилар колонналари узра болгар халқининг социализм қурилишидаги буюк зафарлари ташкилотчиси — Болгария Коммунистик партиясини, жаҳон коммунистик ҳаракатининг бутун дунё эътироф этган авангарди — КПССни, абадий, бузилмас болгар-совет дўстлигини, халқлар ўртасида тинчлик ва дўстликни шарафловчи шиорлар кўзга ташланади.

Пойтахт меҳнаткашларининг 100 мингга яқин киши қатнашган байрам намойиши уч соат давом этди.

Мамлакатнинг кўпгина бошқа шаҳарларида ҳам байрам намойишлари бўлиб ўтди.

БИРЛАШГАН МИЛЛАТЛАР ТАШКИЛОТИНИНГ „24 ЛАР КОМИТЕТИ“ ИШ БОШЛАДИ

НЬЮ-ЙОРК, 9 сентябрь. (ТАСС). Мустамлака мамлакатларга ва халқларга мустақиллик бериш тўғрисидаги декларациянинг амалга оширилиши билан шуғулланмоқ учун Бирлашган Миллатлар Ташкилоти тузган махсус комитетнинг («24 лар комитетининг») кеча иккинчи сессияси очилди.

Комитет раиси вазифасини бажарувчи Карлос Веласкес (Уругвай) икки ҳафтадан кейин комитет Гибралтар, Фернандо По, Ифни, Рио-Муни, Испания Саҳрои Кабири, Басутоленд, Бечуаналенд, Свазиленд ва бошқа территориялар тўғрисидаги масалаларни муҳокама қилишга киришади, деди.

«ТУРКИЯ ҲУКУМАТИ ЎЗ СИЁСАТИ БИЛАН МАМЛАКАТНИ ЯККАЛАБ ҚЎЙДИ»

АНҚАРА, 9 сентябрь. (ТАСС). «Адолат» газетаси Туркия ҳукуматининг Кипр масаласидаги сиёсати батамом муваффақиятсизликка учраганлиги ҳақида ёзади: Кипр проблемасини, деб таъкидлайди газета, Макариос билан биргаликда ва бевосита Кипрнинг ўзида ҳал қилиш ўрнига, Туркия ҳукумати эгри йўллар билан ва бировларнинг ёрдами билан иш кўрмоқда. Туркия ҳукумати, деб уқтиради «Адолат», ўз сиёсати билан халқаро майдонда мамлакатни яккалаб қўйди.

АМЕРИКА ЖУРНАЛИ ГОЛДУОТЕР БИЛАН МАО ЦЗЭ-ДУН ТЎҒРИСИДА

НЬЮ-ЙОРК, 9 сентябрь. (ТАСС). «Прогрессив» журналининг сентябрь сонида шу журнал Вашингтон мухбирининг мақоласи босилиб чиқди. Мухбир Пекин билан Америкадаги «қутурган»лар бир-бирига тилёғламалик қилаётганлигига эътиборни жалб этади. Мақолада бундай дейилади: Голдуотернинг маддоҳи ва «Сайловда қандай қилиб ғалабага эришиш мумкин» деган китобнинг автори Стивен Шадегг сайлов кампанияси хусусида тузган низомида Мао Цзэ-Дун—фойдали маслаҳатчидир, деб эътироф этади: «Мао Цзэ-Дун, ана шу коммунистик революцион генерал яширинча суқилиб кириш тактикаси тўғрисида қимматли китоб ёзди. Ўз китобида у: «Қишлоқдан менга икки-уч одамни топиб беринг, мен шулар билан қишлоқни босиб оламан!» деб таъкидлайди. 1952 йилдан 1958 йилгача Голдуотер олиб борган ҳамма сайлов кампаниялари вақтида, шунингдек бошқа ҳамма кампанияларда мен маслаҳатчилик вазифасини бажариб Мао Цзэ-Дуннинг маслаҳатига амал қилиб келдим».

Мухбирнинг сўзига қараганда, хитойлар хушомад билан жавоб қайтарганлар. Маршал Чэнь И Венадаги «Курир» газетасининг мухбири билан қилган суҳбатида мана бундай деган: «Агар мен Америкада бўлганимда Голдуотер учун овоз берар эдим. У менинг номзодим бўлур эди. Мен уни ёқлаб чиққан бўлур эдим. Голдуотер Қўшма Штатлар учун маъқул киши бўлур эди, у бутун дунё учун ҳам маъқул киши бўлур эди». Сўнгра бош министр ўринбосари ва ташқи ишлар министри маршал Чэнь И Голдуотер «ички вазиятни ниҳоятда кескинлаштираётганлиги»ни мамнуният билан қайд қилади.

Сенатор ҳам, Мао ҳам, деб сўзини давом эттиради мухбир, тинч-тотув яшаш сиёсатини ёмон кўрадилар. «Мао ҳамма капиталистлар Голдуотерга ўхшаган бўлсайди, деса, Голдуотер ҳамма коммунистлар Маога ўхшаган бўлсайди, дейди».

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.
Нашр. № 1838. ИНДЕКС 64695. Р. 11895.